

୨୮

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂତାକର୍ମ/ ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ (Creative Hand Embroidery)

ଗୃହରେ ଏବଂ ବଜାରରେ ତୁମେ ସମସ୍ତେ ନିଶ୍ଚୟ ସୂତାକର୍ମ କରାଯାଇଥିବା ବସ୍ତ୍ର ଦେଖିଥିବ, ତୁମେ କେବେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛ କି, ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ସୂତାରେ ନିର୍ମିତ ଅଳ୍ପ କେତେକ ଛୋଟ ଷ୍ଟିଚ୍ (Stich) ସାଦା (Plain) କପଡ଼ାକୁ କିପରି (Magic) ଯାଦୁ ଭଳି ଆଲଙ୍କାରିକ ପଦାର୍ଥରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଦିଏ ? ଭାରତୀୟ ଜୀବନରେ ସର୍ବଦା ସୂତାକର୍ମ ବା ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ଏହା ଏକ କଳା (Art) ଯାହା କି ପୁରୁଷ ଏବଂ ସ୍ତ୍ରୀ ଉଭୟେ ନିଜର ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ଆକାଂକ୍ଷାକୁ ପୂରଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜୀବନ ଧାରଣ ପାଇଁ ରୋଜଗାରର ଏକ ପନ୍ଥା ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା, କ୍ଷୁଦ୍ର ଜିନିଷ ଯଥା- ରୁମାଲ୍‌ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି କୁସନ, ପର୍ଦା, କାନ୍ଥରେ ଟଙ୍ଗାଇବା ପଦାର୍ଥ, ବିଛଣା ଚାଦର, ଟେବୁଲ୍‌କ୍ଲଥ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ପଦାର୍ଥ ଗୁଡ଼ିକ ସୂତାକାମ ଦ୍ୱାରା ଅଳଙ୍କୃତ ହେଉଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ହେଉଅଛି ।

ତୁମେ ତୁମ ସୂତାକର୍ମ ବା ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ କିନ୍ତୁ ସେଥିପାଇଁ କେତେକ ମୌଳିକ ସୂଚନା ଜାଣିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଏଥିପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପଦାର୍ଥ ଏବଂ ଉପକରଣ ମଧ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଦରକାର । ଏହି ପାଠ ଏ ସମସ୍ତ ବିଷୟରେ ତୁମକୁ ପରିଚିତ କରାଇବ । ତେଣୁ ଆସ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ସୂତାକର୍ମ ବା ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ଜଗତକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଏବଂ ଏ ବିଷୟ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରିବା ।

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ (Objectives)

- ଏହି ପାଠ ପଢ଼ିସାରିବା ପରେ ତୁମେ ଜାଣିପାରିବ ।
- ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ/ସୂତାକର୍ମର ଅର୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।
- ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ଉପକରଣ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ପଦାର୍ଥ ଗୁଡ଼ିକ ଚିହ୍ନଟ କର ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକକର କାର୍ଯ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।

୨୮.୧ ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀର ଅର୍ଥ (Meaning of Embroidery):

ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ହେଉଛି, କ୍ଷୁଦ୍ର ଏବଂ ସୂତାର ସହାୟତାରେ ବିଭିନ୍ନ ନମୁନା ଏବଂ ଷ୍ଟିଚ୍ ଦ୍ୱାରା କପଡ଼ାର ବର୍ତ୍ତୁଆବରଣରେ ସୁନ୍ଦର, ଆଲଙ୍କାରିକ ଓ ସୃଜନଶୀଳ କଳା ସୃଷ୍ଟି କରିବା । ଏହାକୁ ଅତି

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ

ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇ ପାରେ ଯେ, ଛୁଞ୍ଚି ଏବଂ ସୂତା ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହା ଏକ ପ୍ରକାରର ଚିତ୍ରକଳା (Painting) । ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ସୁନ୍ଦର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଆମ ମ୍ୟୁଜିୟମ୍ (Museum) ରେ ରହିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଲଗା ଅଲଗା ପ୍ରକାରର ତଥାପି ସମସ୍ତଙ୍କ କଳା ମଧ୍ୟରେ ମୌଳିକ ଷ୍ଟିଚ୍ ଏବଂ କାରିଗରୀ ପଦ୍ଧତିର କିଛି ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହିଅଛି । ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଥିବା କେତେକ ପରମ୍ପରାଗତ ଭାରତୀୟ ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ହେଲା—

- ପଞ୍ଜାବର ପୁଲ୍‌କାରୀ (Pulkari)
- ବଙ୍ଗଳାର କାନ୍ଥା (Kantha)
- କର୍ଣ୍ଣାଟକର କସୁତି (Kasuti)
- ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶର ଚିକନ୍‌କରୀ (Chikankari)
- କାଶ୍ମୀରର ଜାର୍‌ଦୋଜୀ (Zardozi)
- ଗୁଜରାଟର ସିନ୍ଧି ଓ କୁଚ୍‌ଚି (Sindhi and Kutchi)

ମନେରଖ, ଏଗୁଡ଼ିକ ଅଳ୍ପ କେତେକ ଉଦାହରଣ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଆମ ଦେଶରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ କାମ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି । ଦିଲ୍ଲୀ ‘ପ୍ରଗତି ମଇଦାନ’ (Pragati Maidan) ରେ ଥିବା ‘କ୍ରାଫ୍ଟ୍ ମ୍ୟୁଜିୟମ୍’ (Crafts Museum) କୁ ବୁଲିବା ପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବ ।

୨୮.୨ ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଉପକରଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ (Equipment and Materials used for Embroidery):

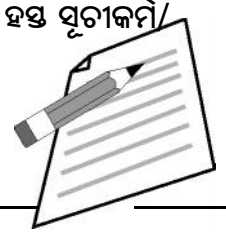
ଯଦି ଥରେ ତୁମେ ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ବସ୍ତୁ ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର କଲ, ତେବେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ସୁଚାରୁ ରୂପେ କରିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ସାମଗ୍ରୀ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଉପକରଣ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ । ଏଥିପାଇଁ ଅଧିକ ସାମଗ୍ରୀର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ି ନଥାଏ । ତେଣୁ ତୁମେ କିଣିବାକୁ ସମ୍ମତ ଥିବା ସର୍ବୋତ୍ତମ ଜିନିଷର ଚୟନ କର । ଉତ୍ତମ ଉପକରଣ ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉତ୍ତମ ଫଳ ଦେଇଥାଏ । ତୁମେ ତୁମର ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ଉପକରଣର ବ୍ୟବହାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଭଲ ଭାବରେ ଶିକ୍ଷା କର । ଯାହାଫଳରେ ତୁମ କାର୍ଯ୍ୟ ସର୍ବୋତ୍ତମ ହୋଇପାରିବ ।

(କ) ହାତସିଲାଇ ଛୁଞ୍ଚି (Hand Sewing Needle):

ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଭଲ ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ଛୁଞ୍ଚିର ଭୂମିକା ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏଗୁଡ଼ିକ ମୋଟା (୧ ନମ୍ବର) ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଅତିସରୁ (୧୦ ନମ୍ବର) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କପଡ଼ା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଛୁଞ୍ଚି ଚୟନ କର । ସୂକ୍ଷ୍ମ କପଡ଼ାମାନଙ୍କ ପତଳା ଓ ସରୁ ଛୁଞ୍ଚି ଏବଂ ସୁଲ ବା ମୋଟା କପଡ଼ା ପାଇଁ ମୋଟା ଛୁଞ୍ଚି ବ୍ୟବହାର କର । ସୂତା ଅପେକ୍ଷା ଛୁଞ୍ଚିଟି ସାମାନ୍ୟ ସୁଲ ଆକାରର ହେବା ଉଚିତ୍, ଫଳରେ ବସ୍ତ୍ରରେ ଏହା ସାମାନ୍ୟ ବଡ଼ ଛିଦ୍ର କରିବା ଦ୍ୱାରା ସୂତା ସହଜରେ ଏହା ମଧ୍ୟଦେଇ ଯାଇପାରିବ । ଛୁଞ୍ଚିର ମୂଳ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ହେଲେ କପଡ଼ାର ଏପଟୁ ସେପଟକୁ ଯିବାପାଇଁ ଏହାକୁ ଦୁବିଧା ହୁଏ । ବଙ୍କା ହୋଇଥିବା, ମୃଦ ନଥିବା କିମ୍ବା କଳଙ୍କି ଲାଗି ଯାଇଥିବା ଛୁଞ୍ଚି ବ୍ୟବହାର କର ନାହିଁ । ଏହା ସିଲାଇ

ଫେଟିକା - ୭(ଖ)

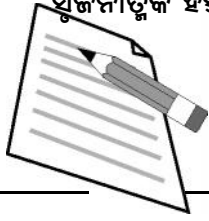
ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ପେଟିକା - ୧(ଖ)

ସୂଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

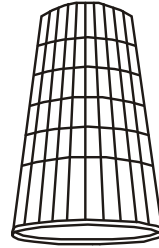
ସୂଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ

କାର୍ଯ୍ୟର ନିୟମିତତା ଏବଂ ପରିଷ୍କୃତ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ । ଛୁଞ୍ଚି ଡବା (Needle case) ରେ ଛୁଞ୍ଚି ଗୁଡ଼ିକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ଭାବରେ ସାଇତି ରଖା ।

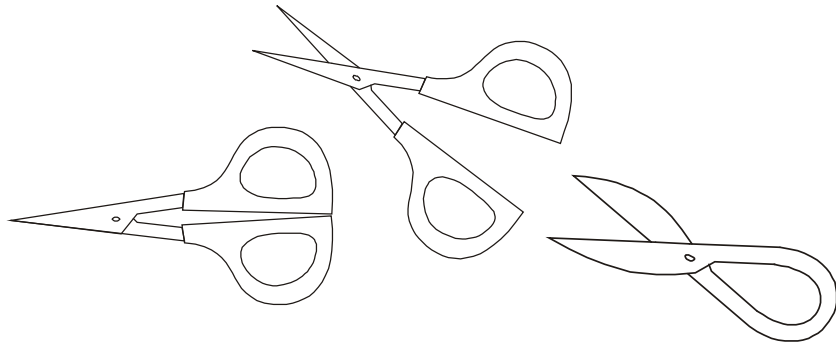
ଚିତ୍ର ୨୮.୧- ଛୁଞ୍ଚିର ଆକାର

(ଖ) ସିଲାଇ ମୁଦି (Thimble) : ଏହା ଛୋଟ, ହାଲୁକା ଧାତୁରେ ତିଆରି ଜିନିଷ ଯାହାକି ଛୁଞ୍ଚି ଧରିଥିବା ମଧ୍ୟାଙ୍ଗୁଳିରେ ସୁବିଧା ଜନକ ଭାବରେ ରହିଯାଏ । କପଡ଼ାରେ ଛୁଞ୍ଚିକୁ ଠେଲି ପୁରାଇବା ସମୟରେ ଏହା ଆଙ୍ଗୁଳିକୁ ଆଘାତପ୍ରାପ୍ତ ହେବାରୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ । ବିଭିନ୍ନ ଆକାରର ସିଲାଇ ମୁଦି ମିଳିଥାଏ । କ୍ରୟ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତୁମ ଆଙ୍ଗୁଳିର ଠିକ ମାପରେ କିଣା ।

ଚିତ୍ର ୨୮.୨- ସିଲାଇ ମୁଦି

(ଗ) କଇଁଚି (Sissors): ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ କଇଁଚି ଗୁଡ଼ିକ ଆକାରରେ ଛୋଟ, ତୀକ୍ଷ୍ଣ, ସରୁ ଏବଂ ମୁନିଆଁ ବେକ୍ସ୍ ଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ବେକ୍ସ୍, ଗୁଡ଼ିକ ଘୋଡ଼ଣୀ ମଧ୍ୟରେ ସୁରକ୍ଷିତ ଭାବରେ ରହିବା ସହିତ ଏବଂ ବେଳେ ବେଳେ ତାହାକୁ ଶାଣ ଦେଇ ତୀକ୍ଷ୍ଣ କରି ସାଇତି ରଖିବା । ଏଗୁଡ଼ିକ କପଡ଼ା କାଟିବାରେ ଏବଂ ସିଲାଇ ପରେ ବାହାରକୁ ବାହାରିଥିବା ସୂତାର ଅଗ୍ରଭାଗକୁ କାଟି ସଫା କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଆଜିକାଲି ସୂତା କର୍ତ୍ତନକାରୀ (Thread clipper) ଉପକରଣ ମଧ୍ୟ ମିଳୁଅଛି । ଏଗୁଡ଼ିକ କଇଁଚି ଆକାରର କିମ୍ବା ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଧାରଥିବା ଛୋଟ ଚିମୁଟା ଭଳି ଦେଖାଯାଏ ଯାହାକି ସୂତାକୁ ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ କାଟିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

ଚିତ୍ର ୨୮.୩ (କଇଁଚି ଏବଂ ସୂତାକର୍ତ୍ତନକାରୀ)

(ଘ) ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ସୂତା (Embroidery thread):

ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ବା ସୁସ୍ଥସୂଚୀକାମ ପାଇଁ ସୂତା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । ବଜାରରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସୂତା ମିଳୁଅଛି । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସୂତା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ସୂତାର ପ୍ରକାର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ ଥିବା ସାମଗ୍ରୀ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । କାର୍ପାସ୍, ରେଶମ୍, ପଶମ ବା କୃତ୍ରିମ ପ୍ରଣାଳୀରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସୂତା ମିଳିଥାଏ । ସୂତା ଗୁଡ଼ିକ ବେଶୀ କିମ୍ବା କମ୍ ମୋଡ଼ା ହୋଇଥାଏ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସୂତା ସୁସ୍ଥତା ଏବଂ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । କେତେକ ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ସୂତା ପରସ୍ତ (Ply) ଆକାରର ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । ଏହାର ଅର୍ଥ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ସୂତା ଏକତ୍ର ମୋଡ଼ା ହୋଇଥାଏ । ତୁମର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ଏହି ପରସ୍ତ ସୂତାକୁ ଟାଣି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟକ ସୂତା ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ । ଗୋଟିଏ ପରସ୍ତ ସୂତାରେ ଅତି ସୁସ୍ଥ ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ହୋଇପାରିବ । ଯଦି ତୁମେ ଏକାଥରକେ ୬ ପରସ୍ତ ସୂତା ବ୍ୟବହାର କରିବ, ଏହା ମୋଟା ଓ ଟାଣ ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ହେବ । ବଜାରରେ ସାଧାରଣତଃ କାର୍ପାସ୍ ନିର୍ମିତ ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ସୂତା, ରେଶମ୍ ସୂତା ଇତ୍ୟାଦି ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । ଅକଟା ରେଶମ୍ ସୂତାରେ (Silu-floss) (ଏହାକୁ ପାଟ ସୂତା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ) ମୋଡ଼ା କମ୍ ହୋଇଥାଏ । ଏହାର ଚମକ ବା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା ଅଧିକ ମାତ୍ର କମ୍ ଶକ୍ତ ବା ମଜଭୁତ୍ ଥାଏ । ରେଶମ୍ ସୂତା (Silk thread) ରେ ମୋଡ଼ା (twist) ଅଧିକ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଥାଏ, ମାତ୍ର କାର୍ପାସ୍ ସୂତା ଠାରୁ କମ୍ ଶକ୍ତ ବା ମଜଭୁତ୍ ହୋଇଥାଏ । ସୁନ୍ଦର ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ବସ୍ତୁ ପାଇବା ପାଇଁ ପଶମ ସୂତାକୁ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ ।

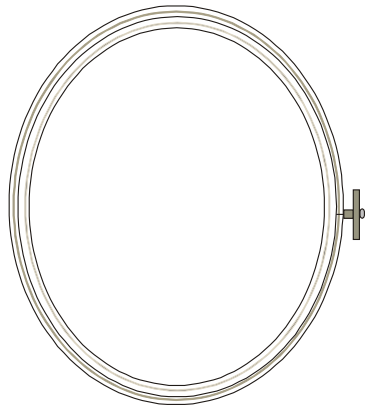
ତୁମ ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀର ପ୍ରକାର ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଗଠନରୀତି (texture) ଉପରେ ସୂତାର ଚୟନ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ ।

(ଙ) ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ଫ୍ରେମ୍ ବା ଖୋଳ (Embroidery Frame) :

ଉତ୍ତମ ଫଳାଫଳ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ସାଧାରଣତଃ ଫ୍ରେମ୍ (Frame) ବ୍ୟବହାର କରି ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ କରାଯାଇଥାଏ । ଫ୍ରେମ୍ କପଡ଼ାକୁ ଦୃଢ଼ ଏବଂ ସମାନ ଭାବରେ ଧରି ରଖେ । ହାତରେ କପଡ଼ାକୁ ଧରି ସୂଚୀକର୍ମ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଫ୍ରେମ୍ରେ ସିଲାଇ କଲେ ଷ୍ଟିଚ୍ ଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ପରିଷ୍କାର ଏବଂ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥାଏ, ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇପ୍ରକାର ଫ୍ରେମ୍ ମିଳିଥାଏ ।

(ଚ) ଗୋଲାକାର ଫ୍ରେମ୍ (Round frame) :

ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଚକ୍ର (hoops) ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଏହା ଦୁଇଟି ଚକ୍ରାକାର ଖଣ୍ଡକୁ ନେଇ ଗଠିତ । ଛୋଟ ଚକ୍ରଟି ବଡ଼ ଚକ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଖାପ ଖାଇଥାଏ । ଉଭୟକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଖାପିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ସ୍ପ୍ରିଙ୍ଗ୍ ବା ସ୍କ୍ରୁ ଏଥିରେ ଲାଗିଥାଏ । ଛୋଟ ଚକ୍ର ଉପରେ ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ କରାଯାଉଥିବା କପଡ଼ାକୁ ରଖାଯାଏ । ବଡ଼ ଚକ୍ରଟିକୁ କପଡ଼ାର ଉପର ଅଂଶରେ ନେଇ ଛୋଟ ଚକ୍ର ଉପରେ ଖଞ୍ଜି ଦିଆଯାଏ । ଏହି ଫ୍ରେମ୍ ଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ କାଠ କିମ୍ବା ଧାତୁ ନିର୍ମିତ । ସୁସ୍ଥ ବା କୋମଳ/ପତଳା

ଚିତ୍ର ୨୮.୪ (ଗୋଲାକାର ଫ୍ରେମ୍)

ଫେଟିକା - ୭(ଖ)

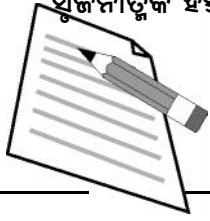
ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ପେଟିକା - ୭(ଖ)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ବ୍ରିଡ଼ରୀ

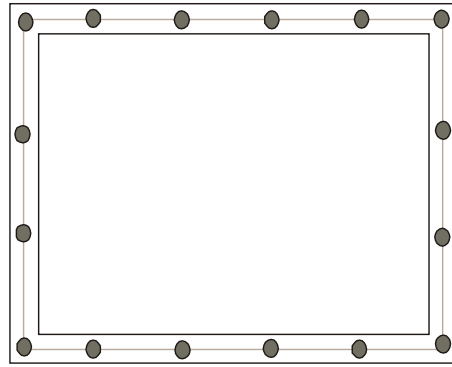
ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ବ୍ରିଡ଼ରୀ

କପଡ଼ାରେ ଫ୍ରେମ୍ ଦେବା ସମୟରେ ଅଭ୍ୟନ୍ତର ଛୋଟ ଚକ୍ର ଉପରେ ଖଣ୍ଡିତ ଟିସୁ କାଗଜ (Tissue Paper) ରଖିବା ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଏ, କିମ୍ବା ଛୋଟ ଚକ୍ରଟିକୁ ପତଳା କପଡ଼ାରେ ଗୁଡ଼ାଇ ଦେଲେ ଏମ୍ବ୍ରିଡ଼ରୀ କରୁଥିବା ବସ୍ତ୍ରରେ ଚିହ୍ନ ବା ଦାଗ ରହେ ନାହିଁ ।

(୨) ଆୟତାକାର ଫ୍ରେମ୍ (Rectangular frame):

ଆୟତାକାର ଫ୍ରେମ୍ରେ ଚାରିଖଣ୍ଡ କାଠପଟା ଧାତବ ପଟା ପରସ୍ପର ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଚାରିକୋଣିଆ ଆକାର ବା ଆୟତାକାର ଧାରଣ କରିଥାଏ । ଏମ୍ବ୍ରିଡ଼ରୀ କରିବାକୁ ଥିବା ବସ୍ତୁଟିକୁ ଫ୍ରେମ୍ ଉପରେ ଚାରିପଟରୁ ଖୋଲାଳ ଦିଆଯାଏ । ଛୁଞ୍ଚି ଏବଂ ସୂତା ସାହାଯ୍ୟରେ ଚାରିପଟରୁ ବସ୍ତୁଟିକୁ ଫ୍ରେମ୍ ଧାରରେ ଟାକ୍ (Tack) କରିଦିଆଯାଏ ।

ଚିତ୍ର ୨୮.୫ (ଆୟତାକାର ଫ୍ରେମ୍)

(ତ) ବସ୍ତୁ ବା କପଡ଼ା (Fabric) :

ବଜାରରେ ଉପଲବ୍ଧ ଯେକୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା କପଡ଼ାରେ ତୁମେ ଏମ୍ବ୍ରିଡ଼ରୀ କରିପାରିବ । ନମୁନା, ଛୁଞ୍ଚି ଓ ସୂତାର ଉପଯୁକ୍ତ ଚୟନ ଓ ବ୍ୟବହାର କରି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର କପଡ଼ା ଉପରେ ତୁମେ ଏମ୍ବ୍ରିଡ଼ରୀ କରି ସୁନ୍ଦର ଓ ଆକର୍ଷକ ସୂଚୀକର୍ମଯୁକ୍ତ ବସ୍ତୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିପାରିବ ।

(ଛ) ନମୁନା (Design) : ସୁନ୍ଦର ଏମ୍ବ୍ରିଡ଼ରୀ କରିବା ପାଇଁ ଭଲ ନମୁନା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ପର ପାଠରେ ତୁମକୁ ଏହା ବିଷୟରେ ଆମେ କହିବୁ ।

(ଜ) ନମୁନା ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସାମଗ୍ରୀ (Materials required for transferring design):

ନମୁନା କପଡ଼ାରେ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା ପାଇଁ ଅନେକ ପ୍ରକାର ଉପକରଣ ଏବଂ ସାମଗ୍ରୀ ରହିଥାନ୍ତି । କାରବନ୍ କାଗଜ, ଲହୁଣୀ କାଗଜ (Butter paper), ନମୁନା ଉତ୍ତାରିବା ସ୍ୱଚ୍ଛକାଗଜ, (Tracing paper), ପେନ୍‌ସିଲ୍, ରବର କିରୋସିନୀ ତେଲ, କପଡ଼ା ଇତ୍ୟାଦି ବ୍ୟବହାର କରି ତୁମେ ନମୁନା ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିପାରିବ । ଏହାର ପର ପାଠରେ ଏ ସବୁର କାରିଗରି କୌଶଳ ତୁମେ ଶିଖି ପାରିବ ।

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ୨୮.୧- ତୁମ ନିଜପାଇଁ ଗୋଟିଏ ସିଲାଇ ସରଞ୍ଜାମ ରଖିବା ବାକ୍ସ (Kit) ବା ତୁମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

(i) ସିଲାଇ ବାକ୍ସ (Kit) ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସାମଗ୍ରୀ ଗୁଡ଼ିକର ତାଲିକା କର ।

(ii) ବାକ୍ସରେ ଜିନିଷ ଗୁଡ଼ିକ ରଖିବା ଅନୁଯାୟୀ ତାଲିକାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିନିଷ ପାଖରେ ଠିକ୍ ଚିହ୍ନ ଦିଅ ।

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନ-୨୮.୧

(୧) ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦ ଓ ବାକ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକୁ ପରସ୍ପର ସହିତ ସଂଯୋଗ କର ।

(i) ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ କଇଁଚି (କ) ଆଙ୍ଗୁଠିକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ପାଇଁ ଧାତବ ଯନ୍ତ୍ର ।

(ii) ସିଲାଇ ମୁଦି (Thimble) (ଖ) ସୁସ୍ଥବସ୍ତ୍ର ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଛୁଞ୍ଚି ।

(iii) ଫ୍ରେମ୍ (Frame) (ଗ) ସୂତା କାଟିବା ପାଇଁ ଚିମୁଟା ଭଳି ତୀକ୍ଷଣ ଧାରଯୁକ୍ତ ଉପକରଣ ।

(iv) ସରୁ ଛୁଞ୍ଚି (ଘ) ମୋଟା ବା ସୁଲ କପଡ଼ାରେ ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ପାଇଁ ଛୁଞ୍ଚି

(v) ଅକଟା ରେଶମ ସୂତା (ଙ) କାର୍ଯ୍ୟ ସୂତାଠାରୁ କମ୍ ଶକ୍ତ ବା ମଜଭୁତ୍ ।

(vi) ସୂତା କର୍ତ୍ତନ କାରୀ (ଚ) ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ କପଡ଼ା ଧରି ରଖିବା ପାଇଁ କାଠ ଚକ୍ର

(vii) ରେଶମ ସୂତା- (ଛ) କାଟିବା ପାଇଁ ତୀକ୍ଷଣ ଓ ମୁନିଆଁ ଧାର

(viii) ମୋଟା ଛୁଞ୍ଚି- (ଜ) ଉଜ୍ଜଳତା ବା ଚମକଥିବା ରେଶମସୂତା

(ଝ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ମଜଭୁତ୍ ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀସୂତା

(II) ଠିକ୍ ଉତ୍ତର ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ ବାକ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର । ବାକ୍ୟଟିର ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦନ କର ।

(i) ----- ଅନୁଯାୟୀ ଛୁଞ୍ଚିର ଆକାର ଚୟନ କରିବ ।

(କ) କପଡ଼ାର ସୁଲତା

(ଖ) କପଡ଼ାର ଗଠନରୀତି

(ଗ) କପଡ଼ାର ରଙ୍ଗ

(ଘ) କପଡ଼ାର ବୁଣାଟ (weave)

ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦନ.....

ଫେଟିକା - ୭(ଖ)

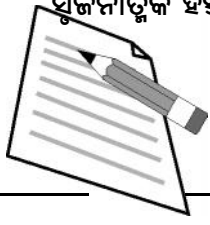
ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ଫେଟିକା - ୭(ଖ)

ସୂଚନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ସୂଚନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ

(ii) ସିଲାଇ ମୁଦି-----ର ସୁରକ୍ଷା କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ।

(କ) ସୂତା (ଖ) ଛୁଞ୍ଚି (ଗ) ଅଙ୍ଗୁଳି (ଘ) ବୁଡ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠି ।

ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦନ-----

(iii) -----ବ୍ୟବହାର କରି ଉତ୍ତମ ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ ସୃଷ୍ଟି କରିହେବ ।

(କ) କାର୍ପାସ୍ ସୂତା, (ଖ) ଅକଟା ରେଶମ୍ ସୂତା, (ଗ) ରେଶମ୍ ସୂତା

(ଘ) ଉପଯୁକ୍ତ ବାତାବରଣ ।

ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦନ-----

(iv) ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ କଲକ୍ଟିର----- ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ

(କ) ଲମ୍ବ ଏବଂ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଧାରବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ଲେଡ୍

(ଖ) ମୁନିଆଁ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବ୍ଲେଡ୍

(ଗ) ଲମ୍ବ ଓ ମୁନିଆଁ ବ୍ଲେଡ୍

(ଘ) ଲମ୍ବ, ମୁନିଆଁ ଏବଂ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବ୍ଲେଡ୍

ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦନ-----

(v) ସୂକ୍ଷ୍ମ ନରମ କପଡ଼ାରେ ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ ଫ୍ରେମ୍ ଲଗାଇବା ସମୟରେ

(କ) ଦୁଇଟି ଚକ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ କପଡ଼ାକୁ ଟାଣିବା

(ଖ) ଭିତର ଚକ୍ରକୁ ଗୋଟିଏ ପତଳା କପଡ଼ାରେ ଗୁଡ଼ାଇବା

(ଗ) ଧାତବ ଚକ୍ର ବ୍ୟବହାର କରିବା

(ଘ) କାଠ ଚକ୍ର ବ୍ୟବହାର କରିବା

ଯଥାର୍ଥତା ପ୍ରତିପାଦନ....

ପାଠ୍ୟାନ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ

(୧) 'ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ' ଶବ୍ଦର ସଂଜ୍ଞା ନିରୂପଣ କର ।

(୨) ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ଉପକରଣ ଗୁଡ଼ିକର ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

(୩) ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ ଛୁଞ୍ଚି କିଣିବା ସମୟରେ କେଉଁ ବିଷୟ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟିଦେବ ? ତୁମେ ଛୁଞ୍ଚିର କିପରି ଯତ୍ନ ନେବ ।

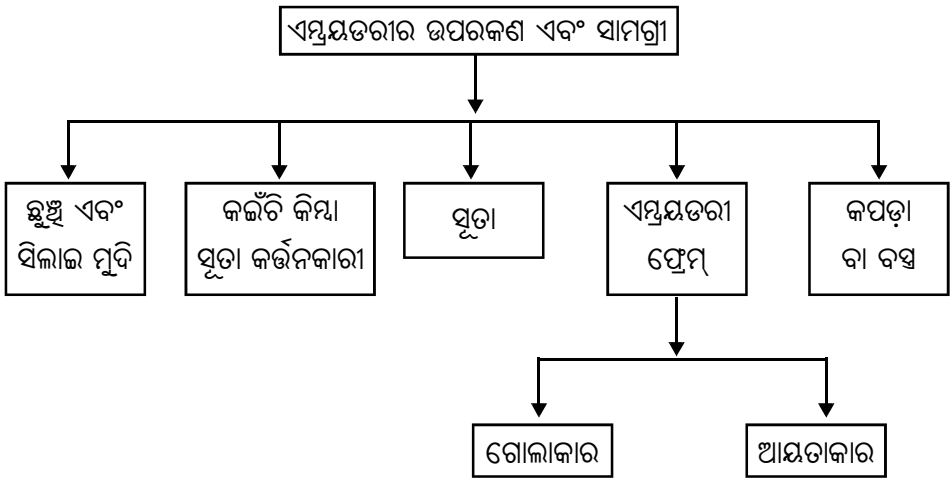
ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

(୪) ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀରେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ସୂଚୀ ଗୁଡ଼ିକର ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

ତୁମେ କଣ ଶିଖୁଲ ?

(କ) ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀର ସଂଜ୍ଞା

(ଖ) ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ଉପକରଣ ଓ ସାମଗ୍ରୀ

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର:

I- (i) ଛ (ii) କ (iii) ଚ (iv) ଖ (v) ଜ (vi) ଗ (vii) ଙ (viii) ଘ

II- (i) କ (ii) ଗ (iii) ଘ (iv) ଖ (v) ଗ

ପାଠକୁ ପ୍ରସଙ୍ଗ କର ୨୮.୨

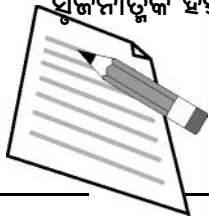
4/124/124/12

ଯେତିକା - ୭(ଖ)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

୨୯

ନମୁନା ବା ରଚନା (The Design)

ଏସ୍ପିଏସ୍ପି କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସାମଗ୍ରୀ ବିଷୟରେ ତୁମେ ପୂର୍ବ ପାଠରେ ପଢ଼ିଛ । ତେଣୁ ଏହାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସୋପାନ କ’ଣ ? ହଁ ଉପଯୁକ୍ତ ନମୁନାର ଚୟନ ।

ଏସ୍ପିଏସ୍ପି ପାଇଁ ରଙ୍ଗ ଏବଂ ନମୁନା ଚୟନ ବ୍ୟକ୍ତିର ନିଜର ଅଭିରୁଚି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ନମୁନା ଚୟନ ସମୟରେ ତୁମେ ଯତ୍ନବାନ ହେବ କାରଣ ଏହା ବିଭିନ୍ନ ବୟସ, ଲିଙ୍ଗ, ଘଟଣାକ୍ରମ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ଯଥାର୍ଥ ହେବା ଉଚିତ୍ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯଥାର୍ଥ ବା ଉପଯୁକ୍ତ ଅର୍ଥ କ’ଣ ? ଏବେ ଦେଖିବା ଜଣେ କମ୍ ବୟସ୍କା ମାତା ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁରେ ହେଉଥିବା ବିବାହ ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗଦେବା ପାଇଁ ବେଶଭୂଷା ହୋଇଛନ୍ତି । ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏସ୍ପିଏସ୍ପି ହୋଇଥିବା, ପଥର, ଜରି ଏବଂ ରୁମ୍‌କି ଦ୍ଵାରା ସଜାଯାଇଥିବା ଉତ୍କଳ ଲାଲ ରଙ୍ଗର ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି । ତୁମେ ଅନୁମାନ କରିପାରିବ କି ତାଙ୍କ ଚୟନରେ କଣ ଭୁଲ୍ ଅଛି ? ହଁ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରେ ସେ ଫିକା ରଙ୍ଗର ଶାଢ଼ୀ ଚୟନ କରି ପାରିଥାଆନ୍ତେ । ଛୋଟ ଶିଶୁଟିର ବୟସକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସେ ସୁନ୍ଦର, କୋମଳ ସୂତା ଏସ୍ପିଏସ୍ପି ଏବଂ କେବଳ ଶାଢ଼ୀର ତଳଭାଗରେ ହୋଇଥିବା ଆଳଙ୍କାରିକ ସଜ୍ଜିକରଣଯୁକ୍ତ ଶାଢ଼ୀ ଚୟନ କରିଥାଆନ୍ତେ । ଶାଢ଼ୀର ଜରି, ପଥର, ରୁମ୍‌କି ଇତ୍ୟାଦିର ସଜ୍ଜିକରଣ ଛୋଟ ଶିଶୁର କୋମଳ ହୃଦାକୁ ନଷ୍ଟ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଅଛି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଶାଢ଼ୀଟି ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାରି ହୋଇଯିବ । ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ବିବାହ ଉତ୍ସବର ଗରମ ଓ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ଅନୁଭୂତି ସହିତ ଶିଶୁଟିକୁ ଧରିବା ଏବଂ ଓଜନିଆ ବା ଭାରୀଶାଢ଼ୀ ସମ୍ଭାଳିବା ଆଦୌ ପ୍ରୀତିକର ବା ଆନନ୍ଦ ଦେବନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମେ ବୁଝିପାରିଲ ତ ଯଥାର୍ଥର (appropriate) ଅର୍ଥ କ’ଣ ? ଏହି ପାଠରେ ଆମେ ବିଭିନ୍ନ ନମୁନା ବିଷୟରେ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ବସ୍ତୁରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଉପଯୁକ୍ତ ସଂସ୍ଥାପନା ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା କରିବା ।

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ (Objectives):

- ବିଷୟଟି ପାଠ କରିସାରିବା ପରେ ତୁମେ କରିପାରିବ—
- ନମୁନା କଣ ଏବଂ ଏହାର ପ୍ରକାରଭେଦ (types) ବିଷୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।
- ମୋଟିଫ୍, (motif)କାରୁକାର୍ଯ୍ୟର ଢାଞ୍ଚା (Pattern) ଏବଂ ନମୁନା (Design) ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦର୍ଶାଅ ।
- ନମୁନାର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ କର ।
- ଏସ୍ପିଏସ୍ପି ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ନମୁନା ଚୟନ କର ।
- ବସ୍ତୁ ବା କପଡ଼ା ଉପରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନମୁନାକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ପଦ୍ଧତି ଚୟନ କର ।
- ନମୁନାଟିର ଉପଯୁକ୍ତ ସଂସ୍ଥାପନା ସ୍ଥିର କର ।

ନମୁନା ବା ରଚନା (Design):

ନମୁନାର ସଂଜ୍ଞା ହେଉଛି – “ଏକ ଯୋଜନା ବା ଚିତ୍ର ଯାହାକି ପ୍ରକୃତ ଜିନିଷଟିର ପ୍ରସ୍ତୁତି ପୂର୍ବରୁ ତିଆରି କରାଯାଇଥାଏ ।” ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ କହିଲେ ସର୍ଜନାତ୍ମକ କଳା ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ଏହା ଏକ ପ୍ରଣାଳୀ ବା ପଦ୍ଧତି, କିଛି କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଯୋଜନାତ୍ମକ ବିଷୟ ଚିତ୍ରାଙ୍କନ । ଏହା ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ନମୁନା, କାଠ ନମୁନା, ବସ୍ତୁ/ଫେସନ୍ ନମୁନା କିମ୍ବା ଗୃହ ନିର୍ମାଣର ନମୁନା ହୋଇପାରେ ।

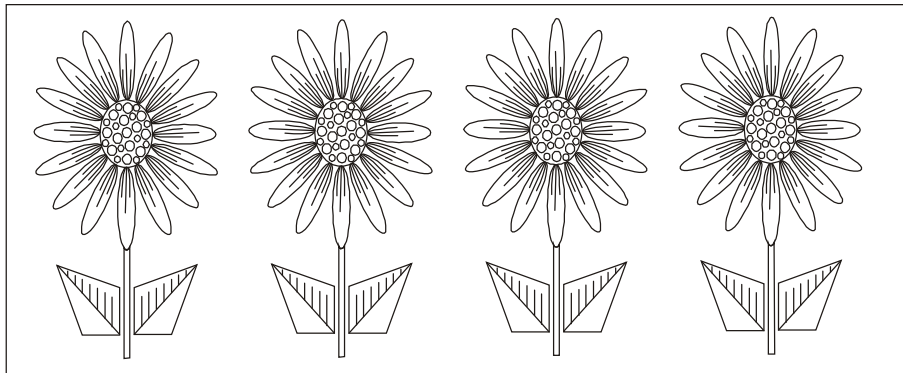
ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କଲେ ଆମେ ସହଜରେ କହିପାରିବା ଯେ ନମୁନା ହେଉଛି ଏକ ଆଲଙ୍କାରିକ ରଚନା ଯାହାର ମୁଖ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଲା ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ଦ୍ଵାରା ପଦାର୍ଥଟିର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ।

ନମୁନା/ରଚନାର ପ୍ରକାର (Types of Design) :

- ସାଧାରଣତଃ ପାଞ୍ଚ ପ୍ରକାରର ନମୁନା ରହିଛି ।
- ୧. ଜ୍ୟାମିତିକ ନମୁନା(Geometrical Design)
- ୨. ସରଳୀକୃତ ନମୁନା (Simplified design)
- ୩. ପ୍ରାକୃତିକ ନମୁନା (Naturalized design)
- ୪. ଆଲଙ୍କାରିକ ନମୁନା (Stylized design)
- ୫. ଅସ୍ପଷ୍ଟ ନମୁନା (Abstract design)

୧) ଜ୍ୟାମିତିକ ନମୁନା (Geometrical design):

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଜ୍ୟାମିତିକ ଆକାର ଯଥା ରେଖା, ବୃତ୍ତାକାର, ବର୍ଗାକାର, ଆୟତାକାର, ତ୍ରିଭୁଜ ଇତ୍ୟାଦି ବ୍ୟବହାର କରି ନମୁନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ଜ୍ୟାମିତିକ ଆକାରକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ବିଭିନ୍ନ ହାତଡିଆରି ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟ ଅଙ୍କନ କରାଯାଇପାରିବ । ନମୁନାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା କୁଡ଼ିଆ ଘରକୁ ଦେଖ । ପିଲାଦିନରୁ ଏହି କୁଡ଼ିଆ ଘରର ଚିତ୍ର ତୁମେ ଦେଖୁଥିବ । ଏଥିରେ ବ୍ୟବହୃତ ଜ୍ୟାମିତିକ ଆକାର ଗୁଡ଼ିକର ତାଲିକା କରିପାରିବ କି ? ହଁ ଏଗୁଡ଼ିକ ରେଖା, ବୃତ୍ତାକାର, ଆୟତାକାର ଇତ୍ୟାଦି ।

ଚିତ୍ର ୨୯.୧ ଜ୍ୟାମିତିକ ନମୁନା

ଫେଟିକା - ୭(ଖ)

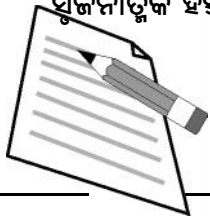
ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ପେଟିକା - ୭(ଖ)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

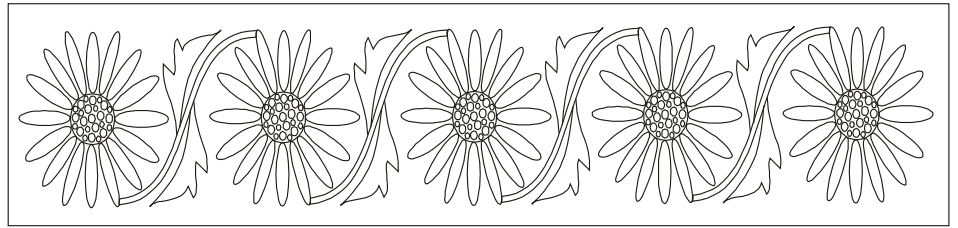
ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ଉପରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ନମୁନା ଗୁଡ଼ିକର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଜ୍ୟାମିତିକ ଆକାର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । ତେଣୁ ଏହାକୁ ଜ୍ୟାମିତିକ ନମୁନା କୁହାଯାଏ ।

(୨) ସରଳୀକୃତ ନମୁନା (Simplified design):

ସାମାନ୍ୟ ବକ୍ରରେଖା ଏବଂ କେତେକ ବିସ୍ତାରିତ ଚିତ୍ର ନେଇ ଏପରି ନମୁନା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ, ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ନମୁନା ଗୁଡ଼ିକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କର ଏବଂ ଜ୍ୟାମିତିକ ନମୁନା ସହିତ ତୁଳନା କର । ସାଧାରଣ ରେଖା ଏବଂ ବକ୍ରରେଖା ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ସରଳୀକୃତ ନମୁନା ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଥାଏ ।

ଚିତ୍ର ୨୯.୨ ସରଳୀକୃତ ନମୁନା

(୩) ପ୍ରାକୃତିକ ନମୁନା (Naturalised design):

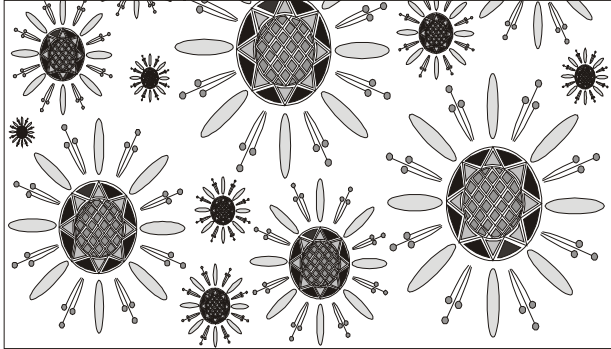
ଏହାର ନାମକରଣରୁ ଜଣାଯାଇଛି ଯେ ଏଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତି ଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରେଣୀତ, ପ୍ରକୃତିର ନମୁନା ସର୍ବଦା ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରକୃତିରେ ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗରେ ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗ ଏବଂ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ । ନିଜ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଘଟଣାବଳୀ ଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟ ଅନୁପ୍ରେଣୀତ ହୋଇଥାଏ । ତୁମେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଦେଖୁଥିବ ଯେ ପ୍ରାକୃତିକ ରଚନା ସହିତ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଥିବା ସୁନ୍ଦର ଫୁଲ, ପତ୍ର, ଡାଳ, ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ବସ୍ତୁରେ ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ କରାଯାଇଥାଏ । ତେଣୁ ପ୍ରାକୃତିକ ରଚନାରେ ଅଙ୍କାଯାଇଥିବା ନମୁନା ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତିର ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଥାଆନ୍ତି

ଚିତ୍ର ୨୯.୩. ପ୍ରାକୃତିକ ନମୁନା

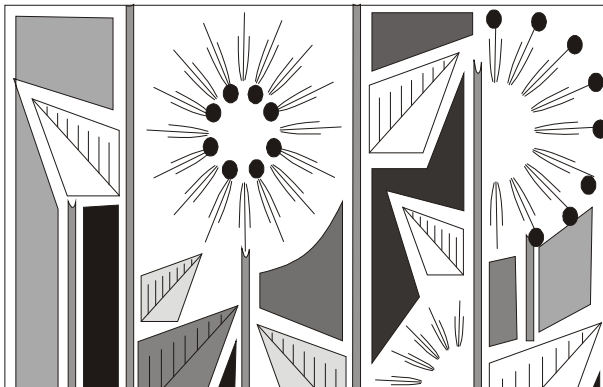
(୪) ଆଳଙ୍କାରିକ ନମୁନା (Stylized design):

ନମୁନାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଏହା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ନମୁନାଟି ଅତ୍ୟଧିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପୂଳକ ଏବଂ ଆଳଙ୍କାରିକ କରିବା ହେତୁ ଏହା ନିଜର ପ୍ରାକୃତିକ ଆକାରକୁ ନଷ୍ଟ କରିଥାଏ । ତେଣୁ ଯେଉଁ ନମୁନାରେ ଅଧିକ ବକ୍ତୃତା ଏବଂ ବିସ୍ତାରିତ ଚିତ୍ର, ପ୍ରାକୃତିକ ଆକାର ଠାରୁ ଦୂରରେ ଥାଇ ଅତ୍ୟଧିକ ଜଟିଳାକୃତି ହୋଇଥାଏ, ତାହାକୁ ଆଳଙ୍କାରିକ ନମୁନା କୁହାଯାଏ ।

ଚିତ୍ର ୨୯.୪ (ଆଳଙ୍କାରିକ ନମୁନା)

ଅସ୍ପଷ୍ଟ ନମୁନା (Abstract Design): ଅସ୍ପଷ୍ଟ ନମୁନାରେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନୁପ୍ରେରଣା (Inspiration) ନଥାଏ । ଉଭୟ ପ୍ରାକୃତିକ ଏବଂ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ନମୁନାରେ ଅନୁପ୍ରେରଣାର ଆଧାର ସମାନ ମାତ୍ର ଫଳାଫଳ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ । ଗୋଟିଏ ପତ୍ରର ପ୍ରାକୃତିକ ନମୁନା ଠିକ୍ ଗଛର ପତ୍ରଭଳି ଦେଖାଯିବ । ମାତ୍ର ପତ୍ରର ଗଠନରୀତି (Texture, ଶିରା (Veins), ଆକାର ଏବଂ ରଙ୍ଗକୁ ନେଇ ଆକର୍ଷକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ନମୁନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ ପାରିବ । ପ୍ରତ୍ୟହ ଦେଖୁଥିବା ପଦାର୍ଥ ଗୁଡ଼ିକୁ ଯେତେବେଳେ ବିଭିନ୍ନ ଦିଗରୁ ଦେଖାଯାଏ, ସେତେବେଳେ ସୁନ୍ଦର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ନମୁନାର ଆକାର ହୋଇପାରେ ।

ଚିତ୍ର ୨୯.୫. ଅସ୍ପଷ୍ଟ ନମୁନା

ନିମ୍ନଲିଖିତ ଚିତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ତୁମକୁ ପାଞ୍ଚଟି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ନମୁନା ଚିତ୍ରିତ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରକାରର ନମୁନା କିପରି ଅନ୍ୟ ଏକ ନମୁନାର ଆକାରକୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇପାରିବ ସେ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ତୁମେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅନୁମାନ କରିପାରିବ ।

ଯେତିକା - ୭(ଖ)

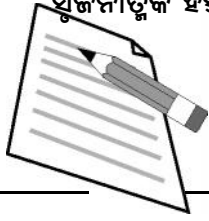
ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

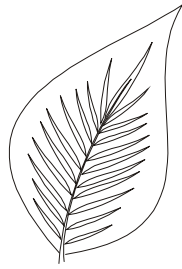
ପେଟିକା - ୧(ଖ)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍.ୟ.ଡ଼ରୀ

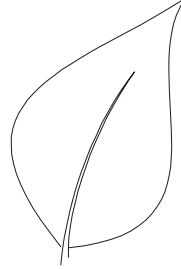

ମତ୍ତବ୍ୟ (Notes)

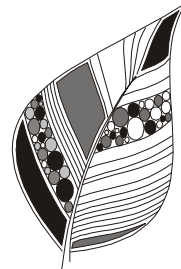
ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍.ୟ.ଡ଼ରୀ

ପ୍ରାକୃତିକ

ସରଳୀକୃତ

ଆଳଙ୍କାରିକ

ଅସ୍ପଷ୍ଟ

ଚିତ୍ର ୨୯.୬ ବିଭିନ୍ନ ଆକାରର ପତ୍ରର ନମୁନା

କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ୨୯.୧

ନମୁନା ପୁସ୍ତକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କର । ବ୍ୟବହାରିକ ଖାତା (Practical file) ନିଅ । ଏଥିରେ ବିଭିନ୍ନ କାଗଜଫର୍ଦ୍ଦ ରଖ ଏବଂ ଉପରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ନମୁନା ଗୁଡ଼ିକ ସଂଗ୍ରହ କର । ଉଦାହରଣ- ବଗିଚାକୁ ଯାଅ । ତୁମ ନିଜର ନମୁନା ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଆକୃତିର ପତ୍ର, ଫୁଲ, ପକ୍ଷୀପର, ପ୍ରଜାପତି ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କର । ସେଗୁଡ଼ିକର ଚିତ୍ର ଅଙ୍କନ କର । ତୁମେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆକର୍ଷଣୀୟ ପଦାର୍ଥ ଯଥା- ଗେଣ୍ଡା, ଛୋଟ ପଥର ପାଣିରେ ଭାସୁଥିବା କାଠ (drift wood) ଇତ୍ୟାଦି ସଂଗ୍ରହ କରିପାରିବ । ଚାପି ହୋଇ ଯାଇଥିବା ପତ୍ର, ଫୁଲ, ଏବଂ ପକ୍ଷୀପର ତୁମ ନମୁନା ପୁସ୍ତକର ଏବଂ ଅଂଶ ହୋଇଯିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକର ତିନିଗୋଟି ଲେଖାଏଁ ନମୁନା ଅଙ୍କନ କର । ନୂତନ ଭାବନା ବିକଶିତ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ନମୁନା ପୁସ୍ତକ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।

ସଙ୍କେତ (Hints)

- କ୍ଷୁଦ୍ରପତ୍ର (Leaflets) ଏବଂ ମାଗାଜିନ୍ (Magazine) ରେ ବ୍ୟବହାର ଯୋଗ୍ୟ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ନମୁନାଚିତ୍ର ରହିଥାଏ । ଏଗୁଡ଼ିକ ଖୋଜି, କାଟି, କାଗଜରେ ଥିଠାରେ ଲଗାଅ । ଏଗୁଡ଼ିକ କିପରି ବ୍ୟବହାର କରିବ ଲେଖି ତୁମର ନମୁନା ପୁସ୍ତକରେ ରଖ ।
- ତୁମର ଚି ସାର୍ଟି ପାଇଁ ଖବର କାଗଜରେ ପ୍ରକାଶିତ ମୁଖ୍ୟ ଖବରର ଅକ୍ଷର ଗୁଡ଼ିକ କାଟି ଏକ ବାକ୍ୟ (Logo) ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।
- ପକ୍ଷୀପକ୍ଷୀ, କଣ୍ଠେଇ, ଖେଳନା ଇତ୍ୟାଦିର କାର୍ଟୁନ୍ ଚିତ୍ର ଖୋଜି ଅଙ୍କନ କର । ତୁମର ନମୁନା ପୁସ୍ତକରେ ତାହା ରଖ ।

କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ୨୯.୨

ନିମ୍ନରେ ପକ୍ଷୀପରର ଏକ ଛବି ପ୍ରାକୃତିକ ଗଠନ ଅନୁସାରେ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହାକୁ ପ୍ରେରଣା ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ବିଭିନ୍ନ ରଚନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

ପ୍ରେରଣା	ରଚନାର ବିକାଶ
ପ୍ରାକୃତିକ ଗଠନ	ଆଳଙ୍କାରିକ
ସରଳୀକୃତ	ଅସ୍ପଷ୍ଟ

ମୋତିଫ, କାରୁକାର୍ଯ୍ୟର ଢାଞ୍ଚା ଏବଂ ନମୁନା (Motif, Pattern and Design):

ରେଳଗାଡ଼ି, ବିରାଡ଼ି କିମ୍ବା ତାହାର ପ୍ରକୃତ ଚିତ୍ର ତୁମେ ଅଙ୍କନ କରିପାରି କି ? ବୋଧହୁଏ ନୁହେଁ । ତୁମେ କ'ଣ ଭାବୁଛ, ଗୋଟିଏ ପୋଷାକରେ ଏହି ତିନୋଟି ଯାକ ନମୁନା ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ ? ବିଭିନ୍ନ ପୋଷାକର ଏକ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ଯେଉଁଥିରେ ଏହିପରି ବିଭିନ୍ନ ମୋତିଫର

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ କରାଯାଇ ପାରିବ । ବହୁ ସମୟରେ ମୋତିଫ୍, ପେଟର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ନମୁନା/ଡିଜାଇନ୍ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆସ ଜାଣିବା ପ୍ରତ୍ୟେକଟିର ଅର୍ଥ କ'ଣ ? ତୁମେ ନମୁନାର ଅର୍ଥ ଆଗରୁ ଜାଣିଛ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆସ ଦେଖିବା ମୋତିଫ୍ ଏବଂ ପେଟର୍ଣ୍ଣ କ'ଣ ?

ନମୁନା ବା ରଚନା ଗୋଟିଏ ମୋତିଫ୍‌ରୁ (Motif) ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ । ମୋତିଫ୍ ଯେତେବେଳେ ଅଳ୍ପ ବ୍ୟବଧାନରେ ବାରମ୍ବାର ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ବା ତାହାର ପୁନରାବୃତ୍ତି ହୁଏ, ଏହାକୁ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଜାଞ୍ଚା (Pattern) କୁହାଯାଏ । ଏହି ଜାଞ୍ଚାର ପୁନରାବୃତ୍ତି ଏକ ନମୁନା (Design) ସୃଷ୍ଟି କରେ । ମୋତିଫ୍ କିମ୍ବା ପେଟର୍ଣ୍ଣର ବାରମ୍ବାର ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା ବିଭିନ୍ନ ନମୁନା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ କେତେକ ନିୟମାବଳୀ ରହିଅଛି । ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଚିତ୍ରରୁ ତୁମେ ଜାଣିପାରିବ ଯେ ମୋତିଫ୍‌ର ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା ପେଟର୍ଣ୍ଣ (Pattern) ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ଏବଂ ନମୁନା ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ପେଟର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ ।

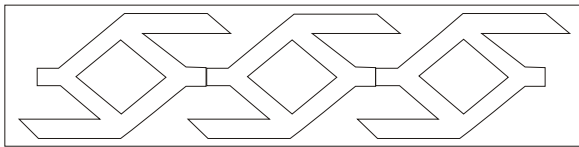
ଚିତ୍ର ୨୯.୮ (ମୋତିଫ୍ ପେଟର୍ଣ୍ଣ ଓ ଡିଜାଇନ୍)

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନ-୨୯.୧:

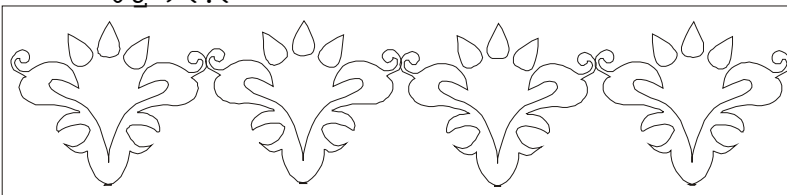
(୧) ଅଭିଧାନ ବା ଶବ୍ଦକୋଷ (dictionary) ର ବ୍ୟବହାର ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ? ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦ ଗୁଡ଼ିକର ଉପଯୁକ୍ତ ଅର୍ଥ ଖୋଜି ବ୍ୟବହାର କର ।

- (i) ଜ୍ୟାମିତିକ (ii) ପ୍ରାକୃତିକ (iii) ଆଲଙ୍କାରିକ (iv) ଅସ୍ପଷ୍ଟ

ନିମ୍ନଲିଖିତ ନମୁନା ଗୁଡ଼ିକୁ ଜ୍ୟାମିତିକ, ପ୍ରାକୃତିକ, ଆଲଙ୍କାରିକ ଏବଂ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଆକାରରେ ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ କର ।

ଚିତ୍ର ୨୯.୯ -----

ଚିତ୍ର ୨୯.୧୦ -----

ପେଟିକା - ୭(ଖ)

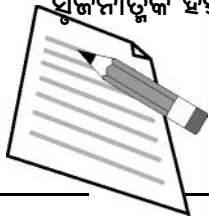
ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

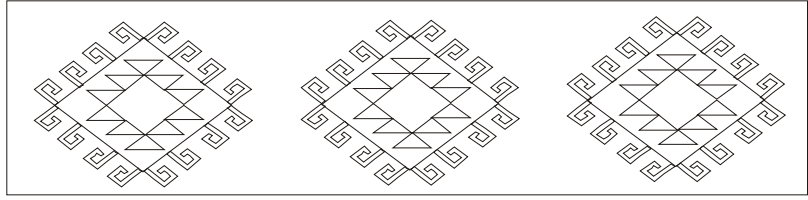
ଫେଟିକା - ୭(ଖ)

ସୂଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ପ୍ଲୟଡ଼ରୀ

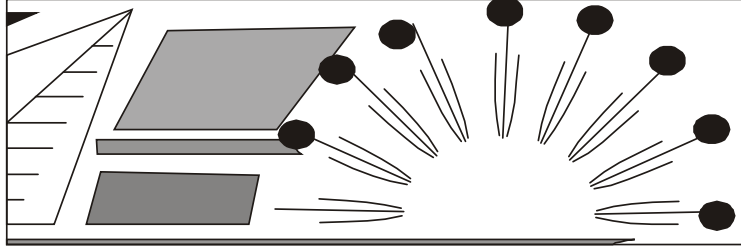

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ସୂଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲୟଡ଼ରୀ

ଚିତ୍ର ୨୯.୧୧

ଚିତ୍ର ୨୯.୧୨

**୨୯.୩ ପ୍ରଦତ୍ତ ନମୁନାର ଆକାର ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ହ୍ରାସ
(Enlargement and Reduction of given design)**

ଅନେକ ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନମୁନାର ଆକାର ବୃଦ୍ଧି କିମ୍ବା ହ୍ରାସ କରାଯାଏ । ଏହାକୁ ବୁଝିବାକୁ ହେଲେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବା । ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୋଡିଫ୍ କୁ ଦିଆନ୍ ଖୋଳ ଏବଂ କୁସନ୍ ଖୋଳ (Cover) ଉଭୟରେ ସଞ୍ଜକରଣ କରିବାକୁ ହେଲେ ତୁମେ କ'ଣ କରିବ ? ଆମେ କହିବା ଯେ ବ୍ୟବହାର ହେଉଥିବା ମୋଡିଫ୍ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ପୁଷ୍ପ । ଯଦି ତୁମେ ବଡ଼ ଆକାରର ଫୁଲକୁ ଚୟନ କରିବ, ତେବେ ଏହା କୁସନ୍ ଖୋଳ ପାଇଁ ଅତ୍ୟଧିକ ବଡ଼ ଦେଖାଯିବ । ତେଣୁ ତୁମେ କ'ଣ କରିବ ? ତୁମେ ଦିଆରନ୍ ଖୋଳରେ ବଡ଼ ଫୁଲଟି ବ୍ୟବହାର କରିପାରି ଏବଂ ଠିକ୍ ସେହି ଫୁଲର ଆକାର ହ୍ରାସ କରି ଛୋଟ ଫୁଲଟିକୁ କୁସନ୍ ଖୋଳରେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ । ଏହିପରି ଭାବରେ ନମୁନାର ଆକାର ଜିନିଷର ଆକାର ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହେବ ।

ନମୁନାର ଆକାର ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ହ୍ରାସର ଅଭିପ୍ରାୟ ଏହି ଯେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଓ ଆକୃତିର ଜିନିଷରେ ଗୋଟିଏ ମୋଡିଫ୍ ସହଜରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ପାରିବ । ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜ ମନେ ହେଉଛି । ମାତ୍ର ଯେତେବେଳେ ତୁମ ପାଖରେ ଏକ ଜଟିଳ ନମୁନା ରହିଛି ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତୁମେ କ'ଣ କରିବ ? ତେବେ ଏହାକୁ ବୃଦ୍ଧି କିମ୍ବା ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରଣାଳୀ ତୁମେ ଆବଶ୍ୟକ କରିବ । ଆସ, ବିଭିନ୍ନ ସୋପାନ ଅନୁଯାୟୀ ସେହି ପ୍ରଣାଳୀଟି ଶିଖିବା ଏବଂ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ।

ପ୍ରଥମ ସୋପାନ — ତୁମେ ଏମ୍ପ୍ଲୟଡ଼ରୀରେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ନମୁନାଟି ପ୍ରଥମେ ସ୍ଥିର କର ।

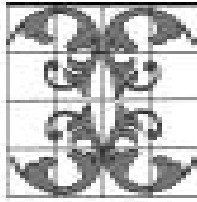
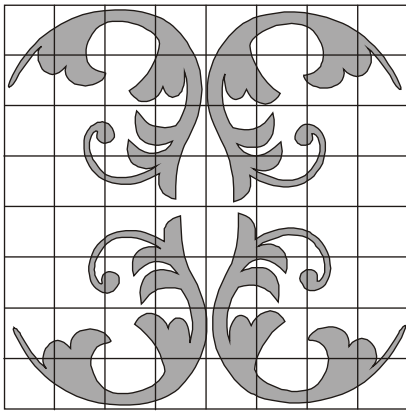
ଦ୍ୱିତୀୟ ସୋପାନ — ଟ୍ରେସିଙ୍ଗ୍ କାଗଜ (Tracing paper) ରେ ଏହାକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କର ।

ତୃତୀୟ ସୋପାନ — ନମୁନାଟି ଗ୍ରାଫ୍ କାଗଜ (Graph paper)କୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା ପାଇଁ କାରବନ୍ କାଗଜ ବ୍ୟବହାର କର ।

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ବ୍ରୟଡ଼ରୀ

ଚତୁର୍ଥ ସୋପାନ – ଗ୍ରାଫ୍ କାଗଜରେ ଥିବା ବର୍ଗାକାର କ୍ଷେତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁସରଣ କରି ବଡ଼ ବର୍ଗାକାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଙ୍କନ କର ।

ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯତ୍ନ ସହକାରେ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ବର୍ଗାକାର କ୍ଷେତ୍ରର ବାହ୍ୟରେଖାର ଅବସ୍ଥିତି ନେଇ ଏହା କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ଅଙ୍କନଟି ଉପଯୁକ୍ତ ଅନୁପାତରେ (Proportion) ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯଥା- ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଂଶ ଲମ୍ବ ଏବଂ ପ୍ରସ୍ଥରେ ସମାନ ପରିମାଣର ବୃଦ୍ଧିହେବ । ଏହାର ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହେଲା, ବର୍ଗାକାର କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଗଠନ ସମାନ, ମାତ୍ର ଆକୃତିରେ ବଡ଼ ହୋଇଥାଏ ।

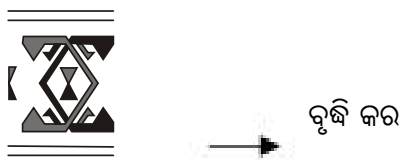
ଚିତ୍ର. ୨୯.୧୩ ନମୁନାର ବୃଦ୍ଧି ଓ ହ୍ରାସ

କାର୍ଯ୍ୟ କଳାପ ୨୯.୩

ପ୍ରଦତ୍ତ ଗ୍ରାଫ୍ ଅନୁସାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମୋତିଫ୍ (motifs) ଗୁଡ଼ିକୁ ହ୍ରାସ ଏବଂ ବୃଦ୍ଧି କର ।

ଚିତ୍ର ୨୯.୧୪ ମୋତିଫ୍

ଚିତ୍ର ୨୯.୧୫ ମୋତିଫ୍

୨୯.୬ ଏମ୍ବ୍ରୟଡ଼ରୀ ନମୁନା (Embroidery Design):

ଆମେ ନମୁନାକୁ ଚୟନ କରିବା ସମୟରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ।

- ଏମ୍ବ୍ରୟଡ଼ରୀ ନମୁନା ଗୁଡ଼ିକ ତା'ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରୁଥିବ ! ଉଦାହରଣ- ଛୋଟ ପିଲାମାନଙ୍କର ପୋଷାକରେ ଆମେ କାର୍ଟୁନ୍ ଚିତ୍ର କରିବା ।

ପେଟିକା - ୭(ଖ)

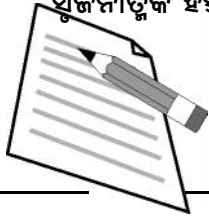
ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ବ୍ରୟଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ପେଟିକା - ୭(ଖ)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

- ପୋଷାକର ଗଠନ (shape) ଏବଂ ଆକାର ଅନୁଯାୟୀ ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ନମୁନା ଚୟନ କର ।
 - କପଡ଼ାର ଗଠନରୀତି ଅନୁଯାୟୀ ନମୁନା ସ୍ଥିର କର । ଉଦାହରଣ ସିଫନ୍ (Chiffon) ଭଳି କୋମଳ ଓ ସୂକ୍ଷ୍ମ ବସ୍ତୁରେ ହାଲୁକା ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇପାଏ, ମାତ୍ର କାର୍ପାସ୍ ଭଳି ମୋଟା କପଡ଼ାର ଭାରି ବା ଓଜନିଆଁ ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ଯଥାର୍ଥ ହୋଇପାଏ ।
 - ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ବା ବିଶେଷ ସମୟରେ (Occasion) ନମୁନା ବିବିଧ ପ୍ରକାରର ହୋଇପାଏ । ବିବାହ ଉତ୍ସବ ନିର୍ମିତ ଭାରି ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ପୋଷାକ ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇପାଏ । ମାତ୍ର ଅର୍ପିସ୍ରେ ଏପରି ପୋଷାକ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ ।
 - ପୋଷାକ ପରିଧାନ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଲିଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ନମୁନା ଚୟନ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କର ପୋଷାକ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ନମୁନା ପୁରୁଷ ଲୋକଙ୍କର ପୋଷାକ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇନଥାଏ ।
 - ପୋଷାକ ପରିଧାନ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ବୟସକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ନମୁନା ଚୟନ କର । ଜଣେ କିଶୋର/କିଶୋରୀଙ୍କର ବେଶ ପୋଷାକରେ ଯେଉଁ ନମୁନା ସୁନ୍ଦର ଏବଂ ଆକର୍ଷକ ମନେହେବ ତାହା ଜେଜେମା'ଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରରେ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯିବ ନାହିଁ ।
 - ରଙ୍ଗର ମେଳ ଏବଂ ଗଠନ ରୀତି ଅନୁସାରେ କପଡ଼ାର ପ୍ରକ୍ଷୁଦ୍ର ପଟକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବହାର କରି ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ନମୁନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର
 - ଗୁରୁତ୍ୱ ବା ପ୍ରାଧାନ୍ୟ (Simphasis) ଦିଆଯାଉଥିବା ଅଂଶରେ ସଜ୍ଜିକରଣ କର । ଉଦାହରଣ- ବସ୍ତ୍ରର କଲାର୍ (Collar) ପକେଟ୍, ବେକ ଲାଇନ୍ (Neckline) ଇତ୍ୟାଦି
 - ଏହା ଆରାମ ଦାୟକ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ବସ୍ତୁ ବେଶୀ ଓଜନିଆ ହେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ କାରଣ ଏହାକୁ ଏକସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନକୁ ବୋହିନେଇ ହେବନାହିଁ । ନମୁନାଟି ପରିଧାନ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଚର୍ମ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଲେ କର୍କଶ ଲାଗୁନଥିବ ।
- ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ପାଇଁ ନମୁନା ଚୟନ ସମୟରେ ତୁମେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବ ।
- ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
 - ବସ୍ତ୍ରର ଗଠନ ଏବଂ ଆକାର
 - କପଡ଼ାର ରଙ୍ଗ ଏବଂ ଗଠନରୀତି (Texture)
 - ବିଶେଷ ସମୟ ବା ପର୍ବପର୍ବାଣୀ
 - ପରିଧାନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଲିଙ୍ଗ
 - ପରିଧାନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ବୟସ
 - ଆରାମ ଦାୟକ
 - ଗୁରୁତ୍ୱ ବା ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେବା

**୨୯.୭ ପଦାର୍ଥଟିକୁ ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ କରିବାର ଯୋଜନା
(Planning the Embroidered article)**

ଯେତେବେଳେ ପଦାର୍ଥଟିର ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ କରିବା ପାଇଁ ଯୋଜନା କରାଯାଏ, ସେତେବେଳେ ଅନେକ ଜିନିଷ ତୁମେ ଚିନ୍ତା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯଦି ତୁମେ ନିଜ ମନକୁ କିଛି ସାଧାରଣ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବ, ତୁମର କାର୍ଯ୍ୟଟି ସହଜ ହୋଇଯିବ । ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଗୁଡ଼ିକ ହେଲା—

- କିଏ ଏହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବ ?
- କଣ ପାଇଁ ଏହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବ ?
- କେଉଁଠାରେ ଏହାର ବ୍ୟବହାର ହେବ ?
- କେତେବେଳେ ଏହା ବ୍ୟବହୃତ ହେବ ?
- କିପରି ଭାବରେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ?

ଏ ସମସ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ତୁମକୁ ଜଣାଇଦେବ ଯେ ବସ୍ତୁଟି ଏବଂ ଏଥିରେ ଥିବା ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ କିପରି ପରିଧାନଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରିବ । ତେଣୁ ବସ୍ତୁରେ କେଉଁ ପ୍ରକାରର ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ କରାଯିବ ଏବଂ ପୋଷାକଟି ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହେବ କି ନାହିଁ, ତାହା ସ୍ଥିର କରିବା ପାଇଁ ଏହା ତୁମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।

ଉଦାହରଣ— ମନେକର ତୁମେ ପର୍ଯ୍ୟାବରଣ ସମାଜ (environment society)ର ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ଏବଂ ତୁମର ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା ଜନିତ କିଣାବିକା ଥଳୀ (Shapping bag) ଉପରେ ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ କରିବାର ଅଛି । ଏହି ବ୍ୟାଗ ବା ଥଳୀର ନମୁନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତୁମେ ଉପର ଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ।

**ଟେବୁଲ୍ ୨୯.୧ ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ସାମଗ୍ରୀର ଯୋଜନା
(Planning an embroidered article)**

ପଚରା ଯାଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନ	କେତେ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିବ	ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଗୁଣାବଳୀ	ସାମଗ୍ରୀ
୧ । କିଏ ବ୍ୟବହାର କରିବ ?	ବିଭିନ୍ନ ବୟସର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସର୍ବଦା ବ୍ୟବହୃତ	ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ବୟସ ଓ ଆଗ୍ରହ ଅନୁସାରେ ଶୈଳୀ, ଆକୃତି ଏବଂ ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ	ଉଜ୍ଜଳ ଏବଂ ଗାଢ଼ରଙ୍ଗର କପଡ଼ା ।
୨ । କ'ଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର ହେବ ?	ଓଜନିଆ ଜିନିଷ ବହନ କରିବା ପାଇଁ	ଶକ୍ତ, ମଜବୁତ ମାତ୍ର ହାଲୁକା, ଜଳପ୍ରତିରୋଧକାରୀ, ପକ୍କା ରଙ୍ଗ, ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ ଖୋଲି ଯାଉନଥିବ	ମଜଭୁତ୍ ହ୍ୟାଣ୍ଡଲ୍ ଉଦାହରଣ କାଠ ବା ମୋଟା କୋମଳ କାନ୍ଥପଟି

ପେଟିକା - ୭(ଖ)

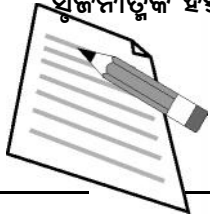
ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ବ୍ରଇଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ପେଟିକା - ୭(ଖ)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ

୩। କେଉଁଠାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ ?	ବଜାରରେ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ଏବଂ ବର୍ଷା ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିବ	କପଡ଼ା ଏବଂ ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ ଉଭୟ ଧୋଇବା ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥିବ । ଆର୍ଦ୍ରତା ଶୋଷଣ କରୁଥିବ ବା ଆର୍ଦ୍ରତା ଯୋଗୁଁ ନଷ୍ଟ ହେବ ନାହିଁ ।	କାନୁଭାସ୍ ଝୋଟ ଲତ୍ୟାଦି
୪। କେତେବେଳେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ ?	ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ପ୍ରଖର ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣରେ ରଙ୍ଗ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ ବା ଫିକା ହେବ ନାହିଁ, ଜଳ ପ୍ରତିରୋଧକ ଏବଂ ଉତ୍ପତନଶୀଳ ।	ସୁଲୁ ଏବଂ ଶକ୍ତ କପଡ଼ା ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ପ୍ରତିରୋଧକ ।	କାର୍ପାସ ଏବଂ ଚେରି କଟନ, ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ ସୂତା, କ୍ୟାସମେଣ୍ଟ ଓ ଓ ଖଦୀ ବସ୍ତ୍ର
୫। କିପରି ଏହା ବ୍ୟବହାର ହେବ ?	ରଗଡ଼ା ବ୍ୟବହାର (Rough) ସବୁବେଳେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ।	ଉପଯୁକ୍ତ ଆକାରର ବ୍ୟାଗ୍ ଓ କାନ୍ଥ ପଟି, ସବୁ ବୟସର ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ, ବ୍ୟାଗ ଆକାର ଅନୁପାତରେ ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ ହେବ ।	କାର୍ପାସ କ୍ୟାସମେଣ୍ଟ, ଝୋଟ ଏବଂ ଶକ୍ତ ସୂତା ଓ ମଜବୁତ କପଡ଼ା

କାର୍ଯ୍ୟ କଳାପ ୨୯.୪

ନିମ୍ନଲିଖିତ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଥିବା (କ) ବେବିଫ୍ରକ୍ (ଖ) ବିବାହ ଲେହେଙ୍ଗା (Lehenga) ର ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।

ବେବି ଫ୍ରକ୍ (Baby Frock)-

ପତରା ଯାଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନ	କେତେ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିବ ?	ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଗୁଣାବଳୀ	ସାମଗ୍ରୀ ବା ବସ୍ତ୍ର
୧-କିଏ ବ୍ୟବହାର କରିବ ?			
୨- କଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ?			
୩- କେଉଁଠାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ?			
୪- କେତେବେଳେ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ?			
୫- କିପରି ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ?			

ବିବାହ ଲେହେଙ୍ଗା (Wedding Lehenga)

ପଦରା ଯାଇଥିବା ପ୍ରଶ୍ନ	କେତେ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିବ ?	ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଗୁଣାବଳୀ	ସାମଗ୍ରୀ ବା ବସ୍ତୁ
୧-କିଏ ବ୍ୟବହାର କରିବ ?			
୨- କଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ ?			
୩- କେଉଁଠାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ ?			
୪- କେତେବେଳେ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ?			
୫- କିପରି ବ୍ୟବହୃତ ହେବ ?			

ପେଟିକା - ୭(ଖ)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏସ୍.ୟୁ.ଡି.ଏ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ଏସ୍.ୟୁ.ଡି.ଏର ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ ହେଲା ଏସ୍.ୟୁ.ଡି.ଏ କରିବାକୁ ଥିବା ନମୁନା ବା ଡିଜାଇନ୍ । ତୁମେ ସର୍ବଦା ନିଜର ନମୁନା ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବ ଅନେକ ସମୟରେ ତୁମେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନମୁନା ଏତେ ପସନ୍ଦ କର ଯେ ତାହା ଏସ୍.ୟୁ.ଡି.ଏରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଥାଅ । ନମୁନାଟିଏ କପଡ଼ାକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅନେକ ଉପାୟ ରହିଛି । ତୁମେ ଆଗରୁ ଶିକ୍ଷା କରିଛ ଯେ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ନମୁନାଟି ସେହି ଆକାରର କିମ୍ବା ଏହାର ଆକାରର ହ୍ରାସ ଓ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇ ପାରିବ । ଆସ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜାଣିବା ନମୁନାଟି କପଡ଼ାକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାର ବିଭିନ୍ନ ଉପାୟ ?

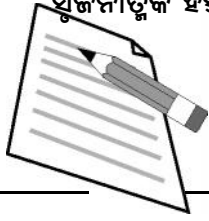
୨୯.୪ ନମୁନା ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାର ପଦ୍ଧତି (Methods of transferring a design):

ସାଧାରଣତଃ ନମୁନା ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାର ଛଅଗୋଟି ପଦ୍ଧତି ରହିଅଛି ।

- (୧) ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପଦ୍ଧତି(Direct method)
- (୨) କାରବନ୍ କାଗଜ ବ୍ୟବହାର କରି (Use of carbon paper)
- (୩) ପଶ୍ଚାତ୍ ଟ୍ରେସିଙ୍ଗ୍ (Back tracing)
- (୪) ଲହୁଣୀ କାଗଜ ବ୍ୟବହାର କରି (Use of Butter paper)
- (୫) କାଚ ପ୍ଲେଟ୍ ବା ଲାଇଟ୍ ବ୍ୟବହାର କରି (Use of glass plate and light)
- (୬) ଟେମ୍ପ୍ଲେଟ୍ ବ୍ୟବହାର କରି (Using a template)

ପେଟିକା - ୭(ଖ)

ସୂଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ପ୍ଲୟଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ସୂଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲୟଡ଼ରୀ

ଆସ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦ୍ଧତି ବିଷୟରେ ଜାଣିବା

୧- ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପଦ୍ଧତି- ଭଲ ଅଙ୍କନ କରିପାରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ପେନ୍‌ସିଲ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ନିଜ ହାତରେ କପଡ଼ା ଉପରେ ଆଙ୍କି ପାରିବେ । ସାଧାରଣତଃ ସୁଜ୍ଜ ଏବଂ ପତଳା କପଡ଼ା ଯଥା- ଲନ୍ (Lawn) ଅର୍ଗେଣ୍ଡି (Organdie), ନାଇଲନ, ଜରଜେଟ୍ (Gorgettee) କିମ୍ବା ଭଏଲ୍ (Voile) ଇତ୍ୟାଦିର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପଦ୍ଧତି ସୁବିଧାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ । ଏମ୍ପ୍ଲୟଡ଼ରୀ ଚକ୍ର (hoop) ମଧ୍ୟରେ କପଡ଼ାକୁ ଟାଣିଧରି ପେନ୍‌ସିଲ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ନମୁନାକୁ ଅଙ୍କନ କରାଯାଏ ।

୨- କାରବନ୍ କାଗଜ ବ୍ୟବହାର ଦ୍ଵାରା- ଲାଲ, ସବୁଜ, ହଳଦିଆ, ନୀଳ ଏବଂ ଧଳା କାରବନ୍ କାଗଜ ବଜାରରେ ଉପଲବ୍ଧ । ଏହାଦ୍ଵାରା ତୁମେ କିପରି ଭାବରେ ନମୁନା ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିପାରିବ ?

- ଏକ ସମତଳ ଟାଣ ଆବରଣ ଉପରେ କପଡ଼ାଟିକୁ ରଖି ଅଠା କାଗଜ (tape) ସାହାଯ୍ୟରେ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ରଖି ।
- କାରବନ୍ ପଟ୍ଟି ତଳକୁ କରି କପଡ଼ା ଏବଂ ନମୁନାର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଅଂଶରେ କାରବନ୍ କାଗଜଟିକୁ ପକାଇ ଅଠାକାଗଜ (tape) ଦ୍ଵାରା ଭଲଭାବରେ ସୁରକ୍ଷିତ କର ।
- ଠିକ୍ ସ୍ଥାନରେ ନମୁନାଟିକୁ ରଖି ଟେପ୍ (tape) ଲଗାଇ ଦିଅ ।
- ଶୁଷ୍କ ଡରପେନ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ନମୁନାଟିକୁ ଉତ୍ତାରି ଦିଅ । ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ ସ୍ଥାନାନ୍ତର ହେବାପାଇଁ ଅଙ୍କନ ସମ୍ପନ୍ନରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଚାପ ପ୍ରୟୋଗ କର ।
- ଗାଡ଼୍ ରଙ୍ଗର କପଡ଼ା ନିମନ୍ତେ ଧଳା କିମ୍ବା ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର କାରବନ୍ ଏବଂ ଫିକା ରଙ୍ଗ କିମ୍ବା ଧଳା କପଡ଼ା ନିମନ୍ତେ ନୀଳକାର୍ବନ୍ ବ୍ୟବହାର କର ।

୩- ପକ୍ଷାତ୍ ଟ୍ରେସିଙ୍ଗ-

- ନମୁନା ନେଇ ଟ୍ରେସିଙ୍ଗ୍ କାଗଜରେ ଅଙ୍କନ କର ।
- ମୋଟା ପେନ୍‌ସିଲ୍ (2B, 4B) ନେଇ ନମୁନାର ପଛ ପଟ୍ଟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରେଖା ଉପରେ ଆଙ୍କି ।
- ରେଖା ଗୁଡ଼ିକ ଏତେ ମୋଟା ହେବା ଉଚିତ୍ ଯେ ତୁମେ ଯେତେବେଳେ ନମୁନାର ପଛପଟକୁ ଛୁଇଁବ, ତୁମ ହାତରେ କାରବନ୍ ଲାଖିଯିବ ।
- ନମୁନା ଥିବା ଟ୍ରେସିଙ୍ଗ୍ କାଗଜଟିକୁ କପଡ଼ା ଉପରେ ଏପରି ଭାବରେ ଟେପ୍ (tape) ଦ୍ଵାରା ଲଗାଅ ଯେପରିକି ମୋଟା ପେନ୍‌ସିଲ୍ ଦ୍ଵାରା ଚିହ୍ନ କରାଯାଇଥିବା ଅଂଶ କପଡ଼ା ଉପରେ ରହିବ ।
- ସମସ୍ତ ରେଖାକୁ ଉପର ଆଡୁ ପେନ୍‌ସିଲ୍‌ର ପଛପଟରେ ଅଙ୍କନ କର ।

ଜ୍ୟାମିତିକ କିମ୍ବା ସୁମେଲୟୁକ୍ତ (Symmetrical) ନମୁନା ହୋଇଥିଲେ ଏହାର ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ ଟ୍ରେସିଙ୍ଗ୍ କାଗଜରେ ଅଙ୍କନ କରାଯିବ । ଏହାପରେ ଏହି କାଗଜ ଖଣ୍ଡକୁ ଥିଆ ଲମ୍ବଦିଗରୁ ଏବଂ ପ୍ରସ୍ଥ

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏୟମ୍‌ଡ଼ରୀ

ଦିଗରୁ ଭାଙ୍ଗି ଦିଆଯିବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ସମଗ୍ର ନମୁନାଟି ଟ୍ରେସିଙ୍ଗ୍ କାଗଜରେ ଉଠି ଆସିବ । ଏହା ଏକ ଅତି ସରଳପଦ୍ଧତି ଏବଂ ଏଥିପାଇଁ ଅଧିକ ଦାମିକା ଉପକରଣ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏନାହିଁ ।

୪-ଲହୁଣୀ କାଗଜ ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା- ଏହାକୁ ସଜ୍ଜିତ୍ ପ୍ୟାଟର୍ଣ୍ଣ (Pattern) କୁହାଯାଏ । ଯଦି ଏହାକୁ ଯତ୍ନ ସହିତ ରଖାଯାଏ, ଏହା ତୁମକୁ ଏକ ସୁନ୍ଦର ସ୍ଥାୟୀ ନମୁନା ଦେଇପାରିବ ।

- (i) ନମୁନାକୁ ଲହୁଣୀ କାଗଜରେ ଉତ୍ତାରି ଦିଅ । ଏହା ବଜାରରେ ସହଜରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ ।
- (ii) ନମୁନାର ରେଖା ଉପରେ ଛୋଟ ଛୁଅଁ କିମ୍ବା ତୀକ୍ଷ୍ଣ ପିନ୍‌କଣ୍ଟା ଦ୍ୱାରା ଛୋଟଛୋଟ ଚିହ୍ନ କରିଦିଅ । ସୂତା ଲଗା ହୋଇ ନଥିବା ସିଲେଇ ମେସିନ୍ ମଧ୍ୟ ଏହି ରେଖା ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଚଳାଇପାରିବ । ଏହି ଛିଦ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ପାଖାପାଖି ରହିବା ଉଚିତ୍ ।
- (iii) କପଡ଼ା ଉପରେ ସାଧାରଣ ପିନ୍‌କଣ୍ଟା ଦ୍ୱାରା ଏହି କାଗଜକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ଭାବରେ ଲଗାଅ ।
- (iv) କିରୋସିନ୍ ତେଲରେ କିଛି ଗୁଣ୍ଡନୀଳ (Blue) ମିଶାଇ ଦିଅ ।
- (v) ତୁଳାର ବଲ୍ ଆକାର କରି ଏହି ମିଶ୍ରଣରେ ବୁଡ଼ାଅ । ଏହାକୁ ନମୁନାର ଛିଦ୍ର ଉପରେ ଭଲଭାବରେ ଘଷିଦିଅ ।
- (vi) ଉପର କାଗଜଟି ଯତ୍ନ ସହକାରେ ବାହାର କରିଦିଅ ଓ କପଡ଼ା ଉପରେ ଥିବା ଅଧିକ ପାଉଡରକୁ ଫୁଙ୍କି ବାହାର କରିଦିଅ ।

୫. କାଚ ପ୍ଲେଟ୍ ଓ ଲାଇଟ୍ ବ୍ୟବହାର କରି-

(Using a glass plate and light)

- (i) ଚୌକାର ହାତ ଉପରେ ଖଣ୍ଡିତ୍ ସାଦା କାଚ ପ୍ଲେଟ୍ ରଖ । ଏହି କାଚ ତଳକୁ ଜଳୁଥିବା ଏକ ବଲ୍‌ବ (Bulb) ରଖ ।
- (ii) ନମୁନାଟିକୁ ଖଣ୍ଡିତ୍ ପତଳା କାଗଜକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କର ।
- (iii) ବର୍ତ୍ତମାନ ଗ୍ଲାସ୍ ଉପରେ ନମୁନା ଚିତ୍ରଟି ରଖି ଏୟମ୍‌ଡ଼ରୀ କରିବାକୁ ଥିବା କପଡ଼ାଟିକୁ କାଗଜ ଉପରେ ରଖ । ନମୁନାର ରେଖାଗୁଡ଼ିକ ପେନ୍‌ସିଲ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ହାତରେ ସିଧାସଳଖ କପଡ଼ା ଉପରେ ଉଠାଇଦିଅ ।

୬- ଟେମ୍ପ୍ଲେଟ୍ (Template) ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା:

କାର୍ଡ୍ କାଗଜ (Card Paper) ରୁ କଟା ଯାଇଥିବା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆକୃତିକୁ ଟେମ୍ପ୍ଲେଟ୍ କୁହାଯାଏ । ଏକ ସରଳ ନମୁନାକୁ ଅଧିକ ଥର କପଡ଼ାରେ ଆଙ୍କିବାକୁ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଟେମ୍ପ୍ଲେଟ୍ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

- (i) କାର୍ଡ୍ କାଗଜରେ ଖଣ୍ଡିତ୍ ଫର୍ମ୍ ନିଅ ।
- (ii) ଜିନିଷର ଆକୃତି ଏଥିରେ ଯତ୍ନ ସହିତ ଅଙ୍କନ କର ।

ପେଟିକା - ୭(ଖ)

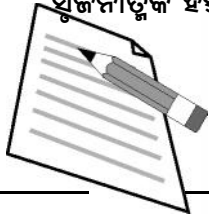
ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏୟମ୍‌ଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ପେଟିକା - ୭(ଖ)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

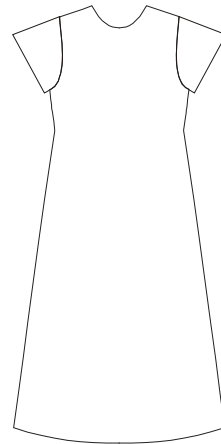
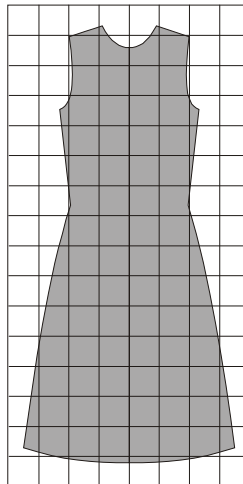
- (iii) ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଧାରଥିବା ବେଲୁଡ଼ ବା ଛୁରୀ ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହି ନମୁନାଟିକୁ କାଟିଦିଅ । ତୁମର ଟେମ୍ପ୍ଲେଟ୍ ବ୍ୟବହାର ହେବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲା ।
- (iv) କପଡ଼ା ଉପରେ ଠିକ୍ ସ୍ଥାନରେ ଏହାକୁ ସ୍ଥାନିତ କର । ଟେପ୍ (Tape) ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହାକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କର ଯେପରି ଖସି ନଯିବ ।
- (v) ପେନସିଲ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ବାହ୍ୟରେଖା ଅଙ୍କନ କରି ଟେପ୍ ଏବଂ ଟେମ୍ପ୍ଲେଟ୍ ଉଭୟ ବାହାର କରିଦିଅ ।

ଏ ସମସ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ଅଭ୍ୟାସ କର । କ୍ରମେ ଅଭ୍ୟାସ ବଶତଃ ତୁମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନମୁନାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କପଡ଼ାରେ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ଚୟନ କରିପାରିବ । ମୋଟ୍ ଉପରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ସୁନ୍ଦର ଓ ପରିଷ୍କାର କାର୍ଯ୍ୟ ତୁମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ୍ । ମନେରଖ, ତୁମର ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ହୋଇଥିବା ବସ୍ତୁ ଉପରେ କୌଣସି ଦାଗ ସମସ୍ତ ପ୍ରଭାବକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦିଏ ।

ନମୁନା ସ୍ଥାନିତ କରଣ (Design Placement)

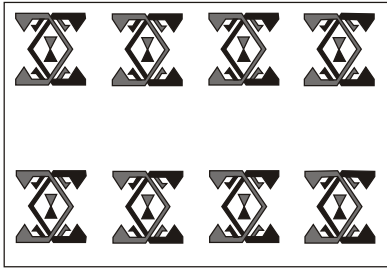
ତୁମେ ନମୁନା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକାରଭେଦ (Design Placement) ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜାଣିଛ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆସ ଜାଣିବା, ସୁନ୍ଦର କାର୍ଯ୍ୟର ସୃଷ୍ଟି ନିମନ୍ତେ କିପରି ସେଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟବହାର କରିବ ? ଏବେ ତୁମେ ଏହି ନମୁନାକୁ ସ୍ଥାନିତ କରିବାର ଉପାୟ ବିଷୟରେ ଜାଣିବ । ଏହା ଫଳରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁଟିର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇପାରିବ ।

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସ୍ଥାନିତକରଣ (Placement) ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ପୂର୍ବରୁ ଆସ ଆମେ ପ୍ରଥମ ସୋପାନକୁ ଯିବା । ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ କରିବାକୁ ଥିବା ପୋଷାକଟିକୁ ନିଅ । ଏହାକୁ ମାପ କର । ଦରଜୀ ଚକଖଡ଼ି ସାହାଯ୍ୟରେ ଏହାକୁ ସମାନ ଆକାରର ବର୍ଗକ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଭକ୍ତ କର ।

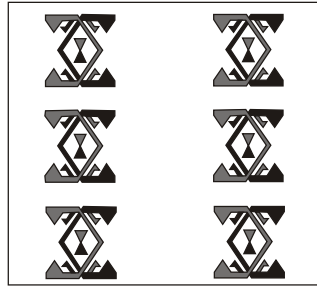
ଚିତ୍ର ୨୯.୨୦ ଚଖଖଡ଼ିରେ ଚିହ୍ନିତ ହୋଇଥିବା ରେଖା

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ମୋଡିଫ୍ ସ୍ଥାନିତ କରିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉପାୟରେ ଶିକ୍ଷା କରିବା ।

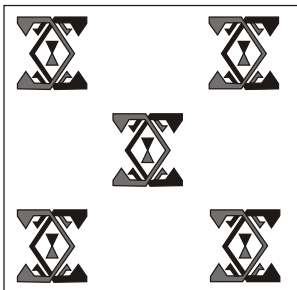
ଚିତ୍ର ୨୯.୨୧

ଶୟାନ ବା ସମତ ଆକାରର ସ୍ଥାନିତ କରଣ

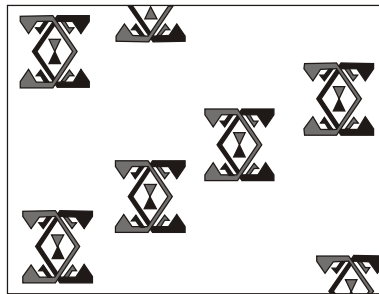
ଚିତ୍ର ୨୯.୨୨

ଉଲମ୍ବ ବା ଲମ୍ବ ଆକାରର ସ୍ଥାନିତକରଣ

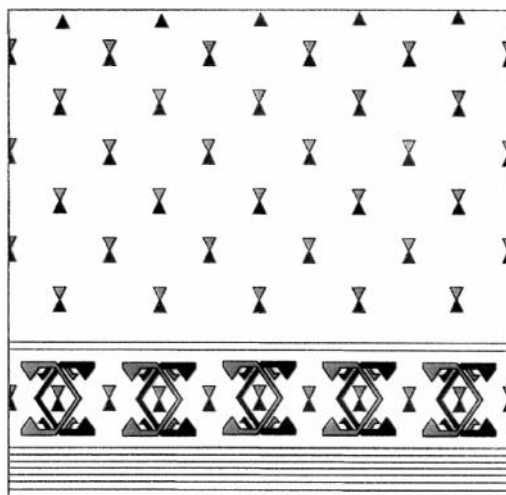
ଚିତ୍ର ୨୯.୨୩

ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଉଣା ସ୍ଥାନିତକରଣ

ଚିତ୍ର ୨୯.୨୪

କର୍ଣ୍ଣ ବା ତେରଝା ଆକାରର ସ୍ଥାନିତ କରଣ

ଚିତ୍ର ୨୯.୨୫

ସୀମା ବା ଧାର ସ୍ଥାନିତ କରଣ

ଫେଟିକା - ୭(ଖ)

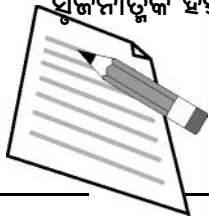
ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ପେଟିକା - ୧(ଖ)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏୟମ୍ପଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

କାର୍ଯ୍ୟକାଳାପ ୨୯.୫

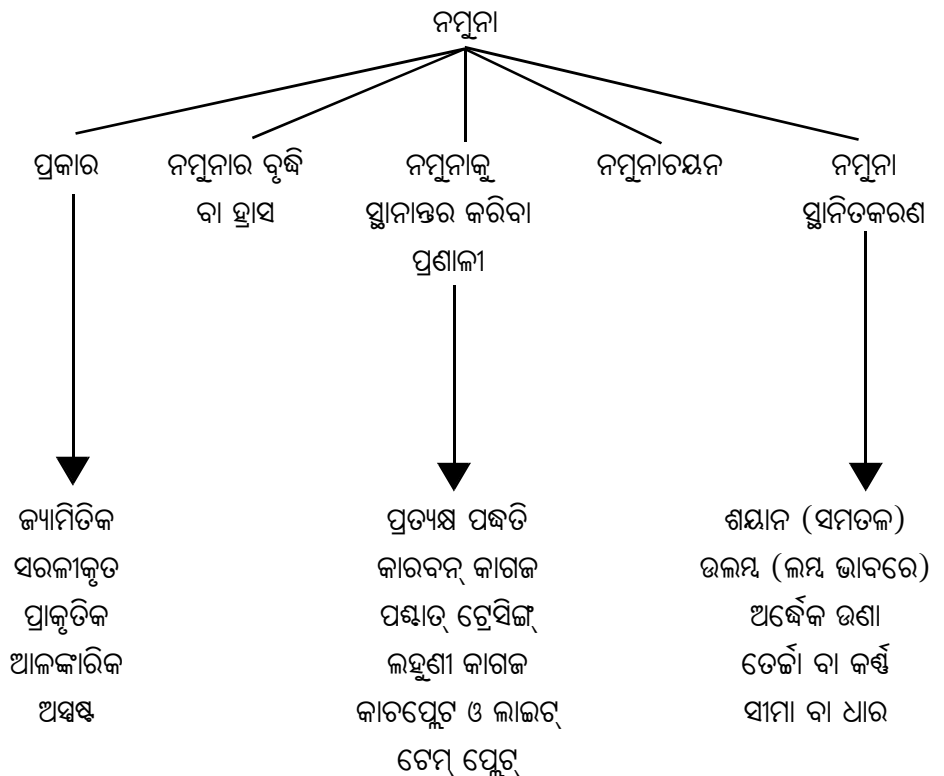
- (କ) ଆଞ୍ଚଳିକ ବଜାର ବା ଦରଜୀ ନିକଟକୁ ଯାଅ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସ୍ଥାନିତ ହୋଇଥିବା ନମୁନାର ଚିତ୍ରିତ (Printed) କପଡ଼ାର ଚୁକ୍ଚୁରା ସଂଗ୍ରହ କର । ଏଗୁଡ଼ିକ ତୁମ ନମୁନା ପୁସ୍ତକରେ ରଖ ।
- (ଖ) ଦିଆଯାଇଥିବା ଫ୍ରମ୍ ଉପରେ ତୁମର ମନୋନୀତ ମୋତିଫ୍ (Motif) ସ୍ଥାନିତ କର । ଏହା କି ପ୍ରକାରର ସ୍ଥାନିତକରଣ ଲେଖ । ଏହାକୁ ତୁମେ ନମୁନା ପୁସ୍ତକରେ ରଖ ।

ପାଠାଗତ ପ୍ରଶ୍ନ- ୨୯.୨

୧. ଏହି ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ ଭାବରେ ସଜାଡ଼ି ଲେଖି ଯାହାକି ନମୁନା ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାର ବିଭିନ୍ନ ପଦ୍ଧତି ହୋଇଥିବ ।

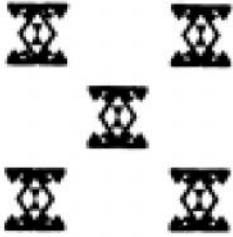
- (କ) ମଟେରସ୍ଲେ (ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ)
- (ଖ) ଶ୍ଯାପର୍ ସିଟ୍ରେଙ୍ଗ୍ (ଦୁଇଟି ଶବ୍ଦ)
- (ଗ) ବନ୍ଦକାର ଜକାଗ (ଦୁଇଟି ଶବ୍ଦ)
- (ଘ) କ୍ଷତ୍ୟପ୍ର ତିକ୍ଷପ (ଦୁଇଟି ଶବ୍ଦ)

ତୁମେ କଣ ଶିକ୍ଷାକଲ ?

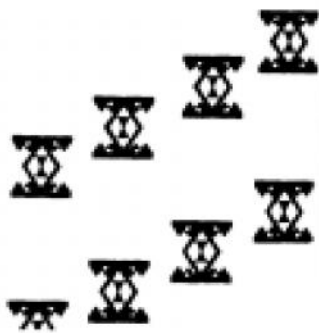

ପାଠ୍ୟାନ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ:

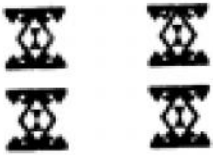
୧- ନିମ୍ନଲିଖିତ ସ୍ଥାନିତ କରଣ ଗୁଡ଼ିକ ଚିହ୍ନିତ କର ।

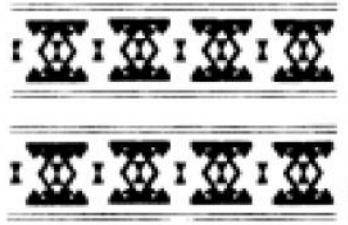
ଚିତ୍ର ୨୯.୨୨

ଚିତ୍ର ୨୯.୨୩

ଚିତ୍ର ୨୯.୨୪

ଚିତ୍ର ୨୯.୨୫

୨. ତୁମର ତିନିବର୍ଷ ବୟସର ଝିଆରୀର ଫୁକ୍ ପାଇଁ ଏୟମ୍‌ଡ଼ରୀ କରିବାକୁ ଅଛି । ଏଥିପାଇଁ ନମୁନା ଚୟନ ସମୟରେ କେଉଁ ବିଷୟ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବ ତାଲିକା କର ।
୩. କାଗଜରୁ କପଡ଼ାକୁ ନମୁନାଟି ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ଦୁଇଟି ପଦ୍ଧତି ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।
୪. ବିଛଣା ଚଦର ଏବଂ ଡକିଆଖୋଳରେ କରିବା ପାଇଁ ତୁମେ ପ୍ରଜାପତିର ନମୁନା ଚୟନ କରିଛ । ସମାନ ପ୍ରକାରର ମୋତିଫ୍ (motif) କିପରି ଉଭୟ ପଦାର୍ଥରେ କରିହେବ ତା'ର ପଦ୍ଧତି ବର୍ଣ୍ଣନା କର ଗ୍ରାଫ୍ କାଗଜ (Graph paper) ବ୍ୟବହାର କରି ଏହାକୁ ଦେଖାଅ ।
୫. ତୁମ ପିତାଙ୍କ କୁର୍ତ୍ତା ନିମନ୍ତେ ଏକ ମୋତିଫ୍ ଚୟନ କର ଏଥିରେ ସ୍ଥାନିତ କରିବା ପାଇଁ ଯେ କୌଣସି ଦୁଇଟି ପଦ୍ଧତି ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।

ପାଠ୍ୟାନ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର

- ୨୯.୧- (i) ଜ୍ୟାମିତିକ (ii) ପ୍ରାକୃତିକ (iii) ଆଲଙ୍କାରିକ (iv) ଅସ୍ପଷ୍ଟ
- ୨୯.୨- (୧) (କ) ଟେମ୍ପ୍ଲେଟ୍ (ଖ) ପକ୍ଷାତ୍ ଚୋସିଙ୍ଗ୍
(ଗ) କାରବନ୍ କାଗଜ (ଘ) ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପଦ୍ଧତି

ଯେତିକା - ୭(ଖ)

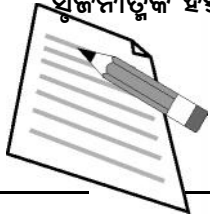
ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏୟମ୍‌ଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ପେଟିକା - ୭(ଖ)

ସୂକ୍ଷ୍ମାବଳୀ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏସ୍ପି.ଏସ୍ପି.

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

୩୦

ରଙ୍ଗ

(Colour)

ରଙ୍ଗ ବିନା ପୃଥିବୀ କଳ୍ପନା କର । ଏହା କିପରି ଦେଖାଯିବ ? ନୀରସ ଏବଂ ବିରକ୍ତି କର । ରଙ୍ଗ ପରିବେଷଣରେ ଆଗ୍ରହ ଏବଂ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତା ଭରି ଦେଇଥାଏ । ଆକର୍ଷଣୀୟ ଏସ୍ପି.ଏସ୍ପି. ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ରଙ୍ଗ ଏବଂ ମୋଟିଫ୍ (Motif) ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଆନ୍ତି । ତୁମେ ପାଠ ୨୯ 'ରେ ମୋଟିଫ୍ (motif) ଏବଂ ନମୁନା (Design) ବିଷୟରେ ପଢ଼ିସାରିଛ । ଏହି ପାଠରେ ତୁମେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ରଙ୍ଗ ଏବଂ ଏହାର ମେଳ ବିଷୟରେ ଜାଣିବ ଯାହା ତୁମ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସହଜ କରିବ ଓ ତୁମକୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ଅଭ୍ୟାସ ଦ୍ୱାରା ତୁମେ ରଙ୍ଗର ଚୟନ ବିଷୟରେ ତୁମେ ଆପେ ଜାଣିପାରିବ । ପୁରୁଷ କିମ୍ବା ସ୍ତ୍ରୀ ଘରେ ଏହି କଳା ଅଭ୍ୟାସ କରିବାର ତୁମେ କେବେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛ କି ? କେତେଜଣ ସୁନ୍ଦର ରଙ୍ଗର ମେଳ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଆନ୍ତି, ମାତ୍ର ଅନ୍ୟ କେତେକ ଏହା କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ କିଏ ଶିଖାଇଛି ? ଗୃହରେ ବ୍ୟୟକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ସେମାନେ ଏସବୁ ଶିକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି ଏବଂ କ୍ରମାଗତ ଅଭ୍ୟାସ ଓ ପରୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ଅଧିକ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ କରିଛନ୍ତି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆସ, ଆମେ ରଙ୍ଗ ଏବଂ ତାହାର ମେଳ ବିଷୟରେ କିଛି ଶିଖିବା । ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ସେଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାର କରି ପାରିବା ।

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ-(Objectives):

ଏହି ବିଷୟଟି ପଢ଼ିସାରିବା ପରେ ତୁମେ ଜାଣିପାରିବ:

- ରଙ୍ଗର ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ କର ।
- ରଙ୍ଗର ଅଙ୍କନ କର
- ରଙ୍ଗର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।
- ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ମେଳ ଚିତ୍ରିତ କରି ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କର ।
- ରଙ୍ଗର ସାଙ୍କେତିକ ଅର୍ଥ ଏବଂ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ପ୍ରଭାବ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲେଖ ।
- ମୋଟିଫ୍ (Motif) ରଙ୍ଗ କରିବା ପାଇଁ ରଙ୍ଗର ମେଳ ବ୍ୟବହାର କର ।

୩୦.୧ ରଙ୍ଗର ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ (Classification of colour)

ଆମର ଚର୍ତ୍ତୁଷ୍ଟପାର୍ଶ୍ୱରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ରଙ୍ଗ ରହିଛି । ରଙ୍ଗର ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଆମେ ରଙ୍ଗର ଗଠନ ଏବଂ ଚିହ୍ନଟ (identify) କରିପାରିବା । ଏହା ମଧ୍ୟରୁ ଅତି ପରିଚିତ ହେଉଛି ୧୨ଟି ରଙ୍ଗ ବିଶିଷ୍ଟ “ରଙ୍ଗଚକ୍ର” (ଚିତ୍ର. ୩୦.୧) । ଏହି ରଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକୁ ଏହାର ଉତ୍ପତ୍ତି (Origin) ବା ପ୍ରକୃତି/ଗୁଣ ଅନୁଯାୟୀ ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ କରିହେବ । ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସାଧାରଣ ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ ହେଲା:-

- ୧. ମୌଳିକ (Primery), ଗୌଣ (Secondary) ଏବଂ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ (Tertiary) ରଙ୍ଗ ।
- ୨. ଉଷ୍ଣ ଏବଂ ଶୀତଳ ରଙ୍ଗ (warm and cool colour)
- ୩. ନିରପେକ୍ଷ ନ୍ୟୁଟ୍ରାଲ୍ (Neutral) ରଙ୍ଗ (ଗାଢ଼ ନୁହେଁ କି ଫିକା ନୁହେଁ)
- ୪. ଧାତବ ରଙ୍ଗ (Metallic colour)

୧. ମୌଳିକ, ଗୌଣ ଏବଂ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ରଙ୍ଗ (Primary, Secondary and Tertiary Colours)

ମୌଳିକ ରଙ୍ଗ- (Primary Colour)

ମୌଳିକ ରଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକ ହେଲା, ହଳଦିଆ, ଲାଲ ଏବଂ ନୀଳ । ଏହି ତିନୋଟି ରଙ୍ଗ ମୁଖ୍ୟ ରଙ୍ଗ, ଯେଉଁଥିରୁ ଅନ୍ୟ ରଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ।

ଗୌଣ ରଙ୍ଗ- (Secondary Colours):

ଦୁଇଟି ମୌଳିକ ରଙ୍ଗର ସମ ପରିମାଣ ମିଶ୍ରଣରେ ଗୋଟିଏ ଗୌଣ ରଙ୍ଗର ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ନାରଙ୍ଗୀ, ସବୁଜ ଏବଂ ବାଇଗଣୀ ।

ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ରଙ୍ଗ(Tertiary Colours)- ଗୋଟିଏ ମୌଳିକ ରଙ୍ଗ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଗୌଣ ରଙ୍ଗର ସମ ପରିମାଣ ମିଶ୍ରଣରେ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ରଙ୍ଗର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ଉଦାହରଣ- ନୀଳ (ମୌଳିକ ରଙ୍ଗ) ଏବଂ ସବୁଜ (ଗୌଣ ରଙ୍ଗ)ର ମିଶ୍ରଣ ହେଲେ ନୀଳସବୁଜ (ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ରଙ୍ଗ) ରଙ୍ଗର ସୃଷ୍ଟି ।

ହଳଦିଆ	+	ନାରଙ୍ଗୀ	=	ହଳଦିଆ-ନାରଙ୍ଗୀ
ହଳଦିଆ	+	ସବୁଜ	=	ହଳଦିଆ-ସବୁଜ
ନୀଳ	+	ସବୁଜ	=	ନୀଳସବୁଜ
ନୀଳ	+	ବାଇଗଣୀ	=	ନୀଳ-ବାଇଗଣୀ
ଲାଲ	+	ବାଇଗଣୀ	=	ଲାଲ ବାଇଗଣୀ
ଲାଲ	+	ନାରଙ୍ଗୀ	=	ଲାଲ ନାରଙ୍ଗୀ

ଫେଟିକା - ୭(ଖ)

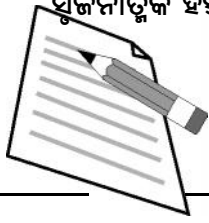
ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ପେଟିକା - ୧(ଖ)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏୟମ୍ପଡ଼ରୀ

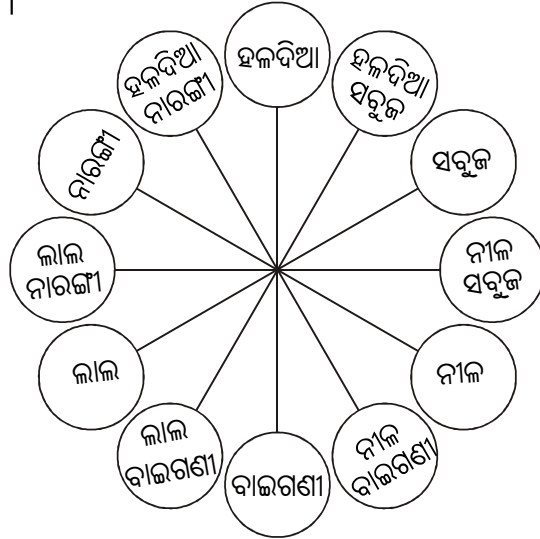

ମତ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏୟମ୍ପଡ଼ରୀ

ତିନିଗୋଟି ମୌଳିକ, ତିନୋଟି ଗୌଣ ଏବଂ ୬ଟି ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ରଙ୍ଗକୁ ନେଇ ୧୨ଟି ରଙ୍ଗର ସୃଷ୍ଟି ।

ପରମ୍ପରାଗତ ଭାରତୀୟ ଏୟମ୍ପଡ଼ରୀରେ ଏ ସମସ୍ତ ରଙ୍ଗର ବିଭିନ୍ନ ଗାଡ଼ ଓ ଫିକା ରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଚିତ୍ର-୩୦୧ ରଙ୍ଗଚକ୍ର

କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ-୩୦୧ :

୬ ଇଞ୍ଚ ବ୍ୟାସର ଗୋଟିଏ ବୃତ୍ତ ଅଙ୍କନ କର । ଏଥିରେ ରଙ୍ଗ ଚକ୍ର ବିକଶିତ କର । ଏହାକୁ ନମୁନା ପୁସ୍ତକରେ ରଖ ।

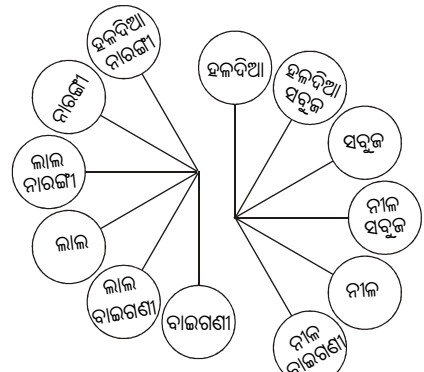
ସଙ୍କେତ- ୧ ବିନ୍ଦୁ ନୀଳରଙ୍ଗ+୧ ବିନ୍ଦୁ ବାଇଗଣୀରଙ୍ଗ= ୨ ବିନ୍ଦୁ ନୀଳବାଇଗଣୀ

୨. ଉଷ୍ଣ ଏବଂ ଶୀତଳ ରଙ୍ଗ (Warm and Cool Colour):

ରଙ୍ଗଚକ୍ରଟିଏ ତିଆରି କରି ରଙ୍ଗଚକ୍ରର କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁର ତଳକୁ ଲମ୍ବ ଭାବରେ ଏକ ରେଖା ଟାଣ । ତୁମେ ଯଦି ରଙ୍ଗଚକ୍ରକୁ କେନ୍ଦ୍ରର ତଳକୁ ଲମ୍ବ ଭାବରେ ଭାଙ୍ଗି ଦେବ ତେବେ, ଗୋଟିଏ ପଟରେ ଉଷ୍ଣ ରଙ୍ଗ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପଟରେ ଶୀତଳ ରଙ୍ଗ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ ।

ଉଷ୍ଣରଙ୍ଗ (Warm Colour):

ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଲା, ଲାଲ, ନାରଙ୍ଗୀ, ହଳଦିଆ ଇତ୍ୟାଦି । ଏହି ରଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକରେ ଅଗ୍ନି ବା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଉପାଦାନ ରହିଅଛି । ସେମାନେ ଉଷ୍ଣତା ଅନୁଭବ କରିବାର ସୁଯୋଗ ଦିଅନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ିକ ଆକାଶରେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଏବଂ ଲମ୍ବରେ ଛୋଟ ଭଳି ଅନୁଭବ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି । ଉଷ୍ଣ ରଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ଉତ୍ସାହିତ, ଉତ୍ତେଜକ ତଥା ଆନନ୍ଦଦାୟକ ରଙ୍ଗ ।

ଚିତ୍ର-୩୦୨ ଉଷ୍ଣ ଏବଂ ଶୀତଳରଙ୍ଗ

ତୁମେ ଦେଖୁଥିବ ଯେ ଏହି ରଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ପରମ୍ପରାଗତ ଭାରତୀୟ ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀରେ ଅଧିକ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଅଛି । ଯେହେତୁ ଭାରି ବା ଓଜନିଆ ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ଗୁଡ଼ିକ ଆନନ୍ଦମୟ ଦିନ ଯଥା- ବିବାହଉତ୍ସବ, ଜନ୍ମୋତ୍ସବ ଇତ୍ୟାଦିରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏହି ରଙ୍ଗର ଚୟନ ପ୍ରାକୃତିକ ଜଣାପଡ଼େ ।

ଶୀତଳ ରଙ୍ଗ (Cool Colour) – ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ନୀଳ, ସବୁଜ ଏବଂ ବାଇଗଣୀ । ଜଳ ଏବଂ ବୃକ୍ଷର ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକ ଏହି ରଙ୍ଗ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥାଏ । ଏମାନେ ଏକ ଶୀତଳ ଅନୁଭବ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି । ଏହି ରଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକ ଶାନ୍ତିଦାୟକ ରଙ୍ଗ । ଏହା ବିଶ୍ରାମ ଓ ବିରାମ (Repose) ର ଅନୁଭବ ଦେଇଥାଏ । ଏଗୁଡ଼ିକ ଆକାରରେ ଓ ଲମ୍ବରେ ବୃହତ୍ତର ଭାବ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି । ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରେ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀରେ ଏହି ରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏମାନେ ଉଷ୍ଣ ରଙ୍ଗ ସହିତ ସନ୍ତୁଳନ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି । ଉଷ୍ଣ ଏବଂ ଶୀତଳ ରଙ୍ଗରେ ପରସ୍ପରର ପରିପୂରକ ଏବଂ ଏହାର ବ୍ୟବହାରରେ ଏକ ସୁନ୍ଦର ଜିନିଷର ଉତ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥାଏ ।

ରଙ୍ଗର ଉଷ୍ଣତା ଏବଂ ଶୀତଳତା ଯଥା- ସବୁଜ ଏବଂ ବାଇଗଣୀ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟିଏ ଉଷ୍ଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ଶୀତଳ ରଙ୍ଗର ମିଶ୍ରଣରୁ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ଏହି ଗୌଣ ରଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରସ୍ତୁତି, ମୌଳିକ ରଙ୍ଗର ପରିମାଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ ।

ମା-ନିରପେକ୍ଷ ନ୍ୟୁଟ୍ରାଲ୍ ରଙ୍ଗ (Neutral Colour) (ଗାଢ଼ କିମ୍ବା ଫିକା ନୁହେଁ)– ତୁମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛନ୍ତି- ଆମେ ଧଳା, କଳା, ପାଉଁଶିଆ (Grey) ମାଟିଆ (Brown) ଟ୍ୟାନ୍ (Tan) ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁନାହିଁ । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ନିରପେକ୍ଷ/ ନ୍ୟୁଟ୍ରାଲ୍ ରଙ୍ଗ କୁହାଯାଏ । ଯେକୌଣସି ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀର ଏଗୁଡ଼ିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ । ଉତ୍କଳ ରଙ୍ଗ ନିମନ୍ତେ ଏମାନେ ଆକର୍ଷକ ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ ରୂପେ ରହିଥାଆନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ରଙ୍ଗର ଉପଯୁକ୍ତ ମେଳ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣିନାହିଁ । ଏହି ନିରପେକ୍ଷ/ ନ୍ୟୁଟ୍ରାଲ୍ ରଙ୍ଗର ବ୍ୟବହାର ସହଜ ଓ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥାଏ ।

୪- ଧାତବ ରଙ୍ଗ (Metallic Colours):

ଧାତୁ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉତ୍କଳତା ଓ ଚମକ ସର୍ବଦା ମନୁଷ୍ୟକୁ ଆକର୍ଷିତ କରିଥାଏ । ଧାତୁ ନିର୍ମିତ ତାରକୁ ବାଡ଼େଇ ସୂତା ଭଳି ସରୁ ଆକାର ଦେଇ ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ସୁନା ଓ ରୂପାର ତାରକୁ ‘ବାଦଲା’ (Badle) କୁହାଯାଏ । ଯେତେବେଳେ ଏହା ସୂତା ଚରିପଟରେ ଗୁଡ଼େଇ ଦିଆଯାଏ ଏହାକୁ ‘କସବ୍’ (Kasab), ଧାତୁର ରୁମ୍ଫକି ଆକାର (Spangles)କୁ ସିତାରା (Sitara) ଏବଂ ଛୋଟ ବିନ୍ଦୁ (dots) ଆକାରରେ ପଦାର୍ଥକୁ ‘ମୁକୈଶ୍’ (Mukaish) କୁହାଯାଏ ।

ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀରେ ପ୍ରକୃତ ସୁନା ଏବଂ ରୂପାର ବ୍ୟବହାର ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ ପାଇଁ ଇତିହାସରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଏବେ ତୁମେ ‘କୃତ୍ରିମ ଜରି’ କିମ୍ବା ପରୀକ୍ଷିତ ଜରି (Tested Zari) ର କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିପାରିବ ।

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନ- ୩୦.୧

I- ଶୂନ୍ୟ ସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର:

- (୧) ଲାଲ—ଓ— ମୌଳିକ ରଙ୍ଗ ।
- (୨) ମାଟିଆ ବିଜ୍ (Beige) ଏବଂ ଟ୍ୟାନ୍ (Tan) — ରଙ୍ଗ ।

ଯେତିକା - ୭(ଖ)

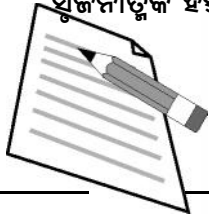
ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ଫେଟିକା - ୭(ଖ)

ସୂକ୍ଷ୍ମାବଳୀର ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ସୂକ୍ଷ୍ମାବଳୀର ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ

- (୩) ଗୋଟିଏ— ଏବଂ ଆଉ ଗୋଟିଏ— ରଙ୍ଗର ମିଶ୍ରଣରେ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ (Tertiary) ରଙ୍ଗର ସୃଷ୍ଟି ।
- (୪) ଗାଢ଼ ରଙ୍ଗ ପାଇଁ— ରଙ୍ଗ ଚିତ୍ରାକର୍ଷକ ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ (Background) ହୋଇଥାଏ ।
- (୫) ଶୀତ ରଙ୍ଗରେ ନାରଙ୍ଗୀ ରଙ୍ଗ ତୁଳନା— ଅନୁଭବ ଦେଇଥାଏ ।

II. ସମୀକରଣ (Equation) ଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ।

(୧) ଲାଲ+ନୀଳ=

(୨) ହଳଦିଆ+---= ହଳଦିଆ ନାରଙ୍ଗୀ

(୩)---+ ସବୁଜ= ନୀଳସବୁଜ

୩୦.୨ ରଙ୍ଗର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ (Characteristics of Colour):

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁର ଯେପରି ତିନିଗୋଟି ପରିସର ଯଥା— ଲମ୍ବ, ପ୍ରସ୍ଥ ଏବଂ ଉଚ୍ଚତା ଇତ୍ୟାଦି ରହିଛି, ଠିକ୍ ସେହିପରି ରଙ୍ଗର ମଧ୍ୟ ତିନିଗୋଟି ପରିସର ରହିଥାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା— ରଙ୍ଗର ନାମ (Hue) , ମୂଲ୍ୟ (Value) ଏବଂ ତୀବ୍ରତା (Intensity)

ରଙ୍ଗର ନାମ (Hue):

ଏହା ରଙ୍ଗର ପ୍ରକୃତ ନାମକୁ ବୁଝାଏ । ଉଦାହରଣ— ଲାଲ, ନାରଙ୍ଗୀ, ନୀଳ ଇତ୍ୟାଦି ।

ରଙ୍ଗର ମୂଲ୍ୟ (value) ରଙ୍ଗର ଫିକା ଏବଂ ଗାଢ଼ତ୍ୱ (Lightness darkness) କୁ ବୁଝାଇଥାଏ । ଯେକୌଣସି ରଙ୍ଗ (Hue) ରେ ଧଳା ରଙ୍ଗ ମିଶାଇ ଫିକାଗଢ଼ କରିହେବ । ଏହାକୁ ଇଷ୍ଟ ରଙ୍ଗ (faint) କୁହାଯାଏ । ରଙ୍ଗ (Hue) ରେ କଳା ରଙ୍ଗ ମିଶାଇଲେ ଗାଢ଼ ରଙ୍ଗ କରିହୁଏ । ଏହାକୁ ସେଡ୍ (Shade) କିମ୍ବା ଟୋନ୍ (Tone) କୁହାଯାଏ । ଏହା ପରଠାରୁ ଆମେ ସମସ୍ତ ଫିକାଗଢ଼କୁ ଟିଣ୍ଟ (tint) ଏବଂ ସମସ୍ତ ଗାଢ଼ ରଙ୍ଗକୁ ଟୋନ୍ସ (Tones) କହିବା । ତୁମେ ଯେତେବେଳେ ଏକ ପ୍ରାକୃତିକ ନମୁନା/ରଚନା କରୁଅଛ, ଉଦାହରଣ ଫିକା (tint) ଏବଂ ଗାଢ଼ (shade) ରଙ୍ଗର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ । ଉଦାହରଣ— ଗୋଟିଏ ଫୁଲର ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ କରିବା ସମୟରେ ତୁମେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରଙ୍ଗ (hue) ଏବଂ ତୀବ୍ରତା ଦୁଇଟି ଫିକା ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଗାଢ଼ ରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ । ଫଳ, ପକ୍ଷୀ ଏବଂ ପ୍ରାକୃତିକ ଦୃଶ୍ୟର ମୋଡିଫ୍ ଏପରି ଉପାୟରେ ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

ରଙ୍ଗର ତୀବ୍ରତା (Intensity):

ଏହାର ରଙ୍ଗର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା କିମ୍ବା ମାନ୍ଦାପଣ (Brightness or dullness) କୁ ବୁଝାଇଥାଏ । ଯଦି ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟର ସମସ୍ତ ରଙ୍ଗ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କିମ୍ବା ମାନ୍ଦା ହୋଇଥିବ ତେବେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଶାୟାସ ପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅନୁପାତରେ ଉଦାହରଣ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଏବଂ ମାନ୍ଦା ରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାର କରିବା ସର୍ବୋତ୍ତମ ଉପାୟ ଅଟେ । ଉଦାହରଣ— ଲାଲ ଏବଂ ସୁନେଲି ହଳଦିଆ ବର୍ଣ୍ଣର ଫୁଲ, ସବୁଜର ଫିକାଗଢ଼

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ପତ୍ର ଏବଂ ମାଟିଆ ତେମ୍ପା/ତାଳ (stem)- ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସତ୍ତ୍ୱଳନ ରକ୍ଷା କରିଥାଏ । ରଙ୍ଗର ତୀବ୍ରତା ବୃଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ହେଲେ ବିପରୀତ ରଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକ ପାଖାପାଖି ରଖ । ଏହିଭଳି ସ୍ଥାନିତ କରଣ (Placement) ସୁନ୍ଦର ଏବଂ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ରଙ୍ଗର ମେଳ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ଉଦାହରଣ— ଲାଲ ଏବଂ ଶୁଆପକ୍ଷୀ ରଙ୍ଗର ସବୁଜ ।

କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ୩୦.୨ ବଜାର ନିରୀକ୍ଷଣ (Market survey) — ବଜାରରେ ଉପଲବ୍ଧ ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ସମସ୍ତ ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ସୂତାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବଜାର ନିରୀକ୍ଷଣ କର । ତିନିଗୋଟି ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ସୂତା ସଂଗ୍ରହ କରି ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଭାଗ ଅନୁଯାୟୀ ତୁମର ଫାଇଲ ଅଠାଦ୍ୱାରା ଲଗାଅ (Paste) ।

(୧) ମୌଳିକ ରଙ୍ଗ (୨) ଗୌଣରଙ୍ଗ (୩) ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ରଙ୍ଗ (୪) ଉଷ୍ଣରଙ୍ଗ (୫) ଶୀତଳ ରଙ୍ଗ (୬) ଧାତବ ରଙ୍ଗ

କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ୩୦.୩— ଗୋଟିଏ ମୌଳିକ ରଙ୍ଗର ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଫିକାରଙ୍ଗର (tints) ଏବଂ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଗାଢ଼ରଙ୍ଗ (Tones)ର ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ସୂତା ତୁମ ଫାଇଲରେ ଅଠାରେ ଲଗାଅ ।

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନ-୩୦-୨

I- ନିମ୍ନଲିଖିତ ବାକ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦରେ ଲେଖ ।

- (୧) ରଙ୍ଗର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା ଏବଂ ମାନ୍ଦାପଣ
- (୨) ଫିକା ଏବଂ ଗାଢ଼ରଙ୍ଗ
- (୩) ରଙ୍ଗର ପ୍ରକୃତ ନାମ
- (୪) ଗୋଟିଏ ଫିକାରଙ୍ଗ
- (୫) ଗୋଟିଏ ଗାଢ଼ ରଙ୍ଗ

୩୦.୩ ରଙ୍ଗର ମେଳ (Colour Schemes):

ଉତ୍ତମ ସଞ୍ଚୋଗ ଏବଂ ଚକ୍ଷୁକୁ ଆକର୍ଷିତ କରୁଥିବା ରଙ୍ଗର ମିଶ୍ରଣକୁ ରଙ୍ଗର ମେଳ ବା ରଙ୍ଗର ସ୍କିମ୍ (colourscheme) କୁହାଯାଏ । ଯେତେବେଳେ ଏକାଧିକ ରଙ୍ଗ ଦିଆଯାଏ, ସ୍ୱତଃ ଏହା ଏକ ରଙ୍ଗର ମେଳ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ।

ଏକାଧିକ ରଙ୍ଗର ବ୍ୟବହାରରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରଙ୍ଗର ମେଳ ରହିଛି ଯାହାଦ୍ୱାରା ତୁମେ ସର୍ବଦା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରିପାରିବ । ଏହି ରଙ୍ଗର ମେଳ ଗୁଡ଼ିକ ହେଲା—

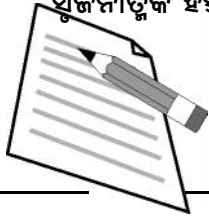
- (୧) ଏକ ରଙ୍ଗ ଯୁକ୍ତ ମେଳ (Monochromatic colour scheme)
- (୨) ସାଦୃଶ୍ୟ ବିଶିଷ୍ଟ ରଙ୍ଗର ମେଳ (Analogous colour scheme)
- (୩) ବିପରୀତ / ପୂରକ ରଙ୍ଗର ମେଳ (Complementary colour scheme)

ଫେଟିକା - ୭(ଖ)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

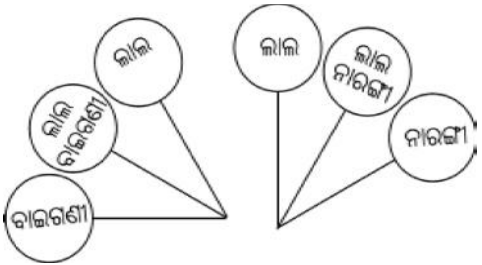
ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

- (୪) ବିଚ୍ଛୁରିତ ବିପରୀତ ରଙ୍ଗର ମେଳ (Split Complementary Colour Scheme)
- (୫) ତ୍ରିଭୟ (Triads)
- (୬) ଚିତ୍ରାଏତ୍ (Tetrad)

୧. ଏକ ରଙ୍ଗ ଯୁକ୍ତ ମେଳ (Monochromatic Colour Scheme):

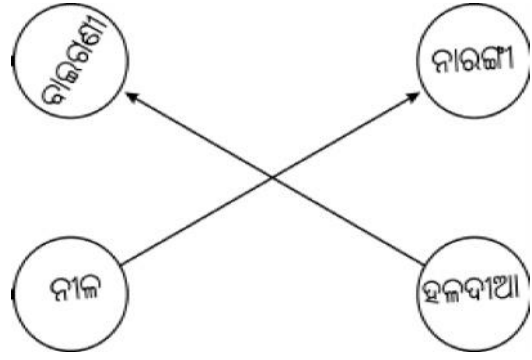
ଏହି ମେଳରେ ଗୋଟିଏ ରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ଏଥିରେ ସେହି ରଙ୍ଗର ଗାଢ଼ ଏବଂ ଫିକା ରଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ନିଆଯାଇଥାଏ । ଉଦାହରଣ- ଫିକା ନୀଳ କୁର୍ତ୍ତାରେ ତୁମେ ଆକାଶୀ ନୀଳ (Skyblue) ଗାଢ଼ନୀଳ (Dark blue) ଏବଂ ନେଭିବ୍ଲୁ (Navy Blue)ର ମୋତିଫ୍ (Motif) ଏମ୍ପ୍ରୟଡ଼ରୀ କରିପାରିବ । କିମ୍ବା ଲକ୍ଷ୍ମି ଚିକନ୍‌କାରୀ (Chickenkari) କାମ ପାଇଁ ଧଳା କପଡ଼ା ଉପରେ ଧଳା ରଙ୍ଗର ମୋତିଫର୍ ସୂଚୀକାମ ହୋଇପାରିବ । ଏହି ପ୍ରକାର ରଙ୍ଗର ମେଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆରମ୍ଭାଦାୟକ ସହଜ ଏବଂ ସମୃଦ୍ଧିଶାଳୀ ହୋଇଥାଏ ।

୨) ସଦୃଶ୍ୟ ବିଶିଷ୍ଟ ରଙ୍ଗର ମେଳ ଏହାକୁ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ରଙ୍ଗର ମେଳ (adjacent) ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ରଙ୍ଗ ଚକ୍ରର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ବ ପଡ଼ୋଶୀ ରଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକ ଏଥିରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଏଥିରେ ଗୋଟିଏ ମୁଖ୍ୟ ରଙ୍ଗ ବା Hue ରହିଥାଏ । ଉଦାହରଣ ହଳଦିଆ ଫୁଲ, ହଳଦିଆ ସବୁଜ ପତ୍ର ଏବଂ ସବୁଜତାଳ (Stems) ଏୟୋଡ଼ରୀ ହୋଇପାରିବ ଏହା ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ଏବଂ ମଧୁରାତାପୂର୍ଣ୍ଣ ମେଳ । ଏଥିରେ ସାମାନ୍ୟ ନୀଳ ସବୁଜ ରଙ୍ଗ କିମ୍ବା ଚୁମ୍ବକି ଦେଇ ଏମ୍ପ୍ରୟଡ଼ରୀ କଲେ ଏହା ଅଧିକ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷକ ଏବଂ ଉତ୍ତେଜକ ହୋଇପାରିବ ।

୩- ବିପରୀତ / ପୂରକ ରଙ୍ଗର ମେଳ (Complementary Colour Scheme)

ଏହା ଦୁଇଟି ରଙ୍ଗର ମେଳ । ରଙ୍ଗର ଚକ୍ରରେ ଥିବା ପରସ୍ପର ବିପରୀତ ରଙ୍ଗ ଦୁଇଟିର ମିଶ୍ରଣରେ ଏହି ମେଳ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଉଦାହରଣ ଲାଲ ଏବଂ ସବୁଜ ।

ଚିତ୍ର ୩୦.୪

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ରଙ୍ଗଟକ୍କୁ ଦେଖ । କେତେଯୋଡ଼ା ଏହିପରି ରଙ୍ଗ ସୃଷ୍ଟି କରିବ ଜାଣିଛନ୍ତି ? ହଁ ତୁମେ ଠିକ୍ କହିଛ । ରଙ୍ଗ ଟକ୍କର ୧୨ଟି ରଙ୍ଗ ଏହିପରି ୬ ଯୋଡ଼ା ରଙ୍ଗ ଦେଇ ପାରିବ । ଆସ ସେଗୁଡ଼ିକର ତାଲିକା କରିବା ।

ହଳଦିଆ ଏବଂ ବାଇଗଣୀ

ନୀଳ ଏବଂ ନାରଙ୍ଗୀ

ଲାଲ ଏବଂ ସବୁଜ

ହଳଦିଆ ସବୁଜ ଏବଂ ଲାଲବାଇଗଣୀ

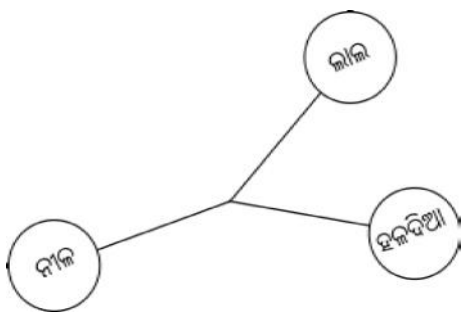
ନୀଳ ସବୁଜ ଏବଂ ଲାଲନାରଙ୍ଗୀ

ନୀଳ ବାଇଗଣୀ ଏବଂ ହଳଦିଆ ନାରଙ୍ଗୀ

ଏପ୍ରକାର ରଙ୍ଗର ମେଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍କଳ ଏବଂ ଆନନ୍ଦଦାୟକ ମେଳ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ବିଶେଷତଃ ଛୋଟ ପିଲାମାନଙ୍କର ପୋଷାକ ଏବଂ ବିବାହ ପରି ଆନନ୍ଦଦାୟକ ଉତ୍ସବ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉପଯୁକ୍ତ । ଯଦି ତୁମେ ଏହି ରଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକର ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ତୀବ୍ରତାର ପରିବର୍ତ୍ତନ କର ତେବେ ବୟସ୍କ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁରେ ବ୍ୟବହାର ପୋଷାକରେ ଏହି ମେଳ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇପାରିବ । ଉଦାହରଣ— ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରେ ଲେମ୍ବୁ (Lemon) ରଙ୍ଗର ସୁଇଟ୍ (Suit) ରେ ବାଇଗଣୀ ରଙ୍ଗର (Lilac) ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ପିନ୍ଧି ଏବଂ ଆରାମଦାୟକ ଜଣାପଡ଼େ । ବିପରୀତ ରଙ୍ଗ ନେବା ସମୟରେ ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ ଗୋଟିଏ ରଙ୍ଗର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଅଧିକ ଏବଂ ଅନ୍ୟରଙ୍ଗଟି ସାମାନ୍ୟ କମ୍ ରହିବ ।

୪) ବିଚ୍ଛୁରିତ ବିପରୀତ ରଙ୍ଗର ମେଳ (Split Complementary Colour Scheme):

ଏହା ତିନୋଟି ରଙ୍ଗର ମେଳ । ରଙ୍ଗ ଟକ୍କର ଯେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ରଙ୍ଗ ସହିତ ଏହାର ବିପରୀତ ରଙ୍ଗର ଉତ୍ତମ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ରଙ୍ଗଦୁଇଟିର ମିଶ୍ରଣରେ ହୋଇଥାଏ । ଉଦାହରଣ—ହଳଦିଆ, ଲାଲବାଇଗଣୀ ଏବଂ ନୀଳବାଇଗଣୀ । (ବାଇଗଣୀ ହେଉଛି ହଳଦିଆର ବିପରୀତ ରଙ୍ଗ)

ତୁମେ ହଳଦିଆ-ନାରଙ୍ଗୀ ଏବଂ ଲାଲ-ନାରଙ୍ଗୀ ରଙ୍ଗର ସୂର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ନୀଳ ରଙ୍ଗର ମେଘକୁ ନେଇ ଗୋଟିଏ ଶିଶୁର ଫୁଲରେ ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ କରିପାରିବ । ବିଚ୍ଛୁରିତ ବିପରୀତ ରଙ୍ଗର ମେଳରେ ରଙ୍ଗର ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ତୀବ୍ରତାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦ୍ୱାରା ବିଭିନ୍ନ ବୟସର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ, ବିଭିନ୍ନ ଉତ୍ସବ ଏବଂ ଋତୁରେ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିପାରିବ ।

ପେଟିକା - ୭(ଖ)

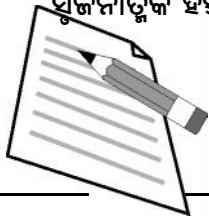
ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ଫେଟିକା - ୧(ଖ)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ପ୍ଲୟଡ଼ରୀ

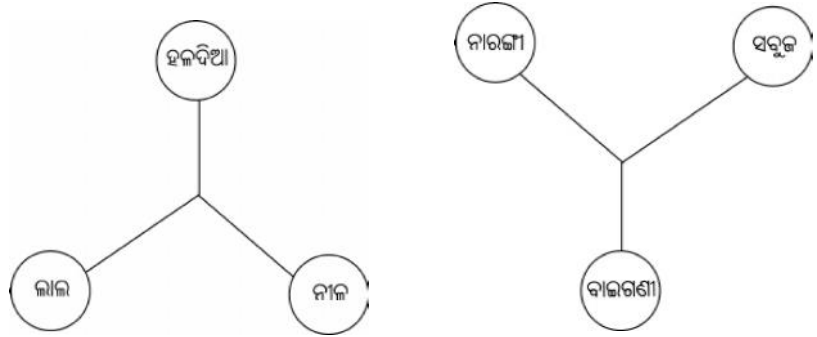

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲୟଡ଼ରୀ

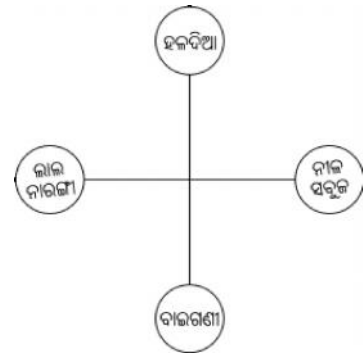
୫-ତ୍ରିଭୁଜ ରଙ୍ଗର ମେଳ (Triad Colour Scheme):

ଏହା ତିନି ଗୋଟି ରଙ୍ଗର ମେଳ । ରଙ୍ଗ ଚକ୍ରରେ ସମବାହୁ ତ୍ରିଭୁଜ ଗଠନ କରୁଥିବା ଯେକୌଣସି ତିନିଗୋଟି ରଙ୍ଗର ସମ୍ମିଶ୍ରଣରୁ ଏହି ମେଳ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ଉଦାହରଣ ହଳଦିଆ, ଲାଲ ଓ ନୀଳ କିମ୍ବା ନାରଙ୍ଗୀ, ସବୁଜ ଏବଂ ବାଇଗଣୀ

ଚିତ୍ର ୩୦.୬

୬- ଚିତ୍ରାତ୍ (Tetrad): ଏହା ଚାରିଗୋଟି ରଙ୍ଗର ମେଳ । ରଙ୍ଗଚକ୍ରରେ ବର୍ଗାକାର କ୍ଷେତ୍ର ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ଚାରିଗୋଟି ରଙ୍ଗର ମିଶ୍ରଣରେ ଏହାର ସୃଷ୍ଟି । ଜାମ୍ବୁକାଶ୍ମୀର (Kashida) ବଙ୍ଗଳାର କନ୍ଥା (Kantha), ହିମାଚଳ ପ୍ରଦେଶର ଚମ୍ବା ରୁମାଲ୍ (Chamba Rumel)ରେ ଏହି ରଙ୍ଗର ମେଳ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଉଦାହରଣ- ସବୁଜ, ହଳଦିଆର- ନାରଙ୍ଗୀ, ଲାଲ ଓ ନୀଳବାଇଗଣୀ

ଚିତ୍ର ୩୦.୭

ଜଣେ ରଚନାକାରୀ (Designer) ପାଇଁ ରଙ୍ଗ ଚୟନର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପୂର୍ବରୁ ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ମିଶ୍ରଣର ଫଳ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରଙ୍ଗର ପ୍ରଭାବ ଏକାକୀ ବା ଅନ୍ୟ ରଙ୍ଗ ସହିତ ମିଶିବା ଦ୍ୱାରା ହେଉ, ଏ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାନ୍ତି ।

ଯଦି ଦୁଇଟି ରଙ୍ଗ ଏକତ୍ର ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ ହୋଇପାରିଲା, ତେବେ ଏହାକୁ ଉତ୍ତମ ବିଭିନ୍ନତା/ବିଲକ୍ଷଣ (contrast) କୁହାଯାଏ । ବିପରୀତ ରଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକ ଉତ୍ତମ ବିଭିନ୍ନତା ଦେଖାଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ଦୁଇଟି ରଙ୍ଗର ଫିକା ଏବଂ ଗାଢ଼ ରଙ୍ଗ ନିଆଯାଏ, ସେତେବେଳେ ବିଭିନ୍ନତା (Contrast) ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ଉଦାହରଣ- ଫିକା ହଳଦିଆ ଏବଂ ଗାଢ଼ଲାଲ ଏହି ନିୟମର ସର୍ବୋତ୍ତମ ଉଦାହରଣ ହେଲା ଧଳା ଏବଂ କଳା ରଙ୍ଗର ମେଳ ।

ମୋତିଫ୍ (Motif) ର ବାହ୍ୟରେଖାଗୁଡ଼ିକ ଧଳା କିମ୍ବା କଳା ରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାର କରି ବିଭିନ୍ନତା (Contrast) ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇପାରିବ । ଦେଖାଯାଇଛି ଯେ ରଙ୍ଗଟି ଗାଢ଼ ଦେଖାଯିବା ପାଇଁ ସୀମା/ଧାର (Border) ଗୁଡ଼ିକୁ ଧଳା କରାଯାଇଥାଏ । ଯଦି ତୁମେ ନମୁନାଟିର ଧାର ବା ସୀମାରେ କଳାରଙ୍ଗ ଦେବ, ଏହା ସମଗ୍ର ନମୁନାଟିକୁ ଫିକା ଏବଂ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖାଯିବାର ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । କଳା ଏବଂ

ଧଳା ରେଖା ଅନ୍ୟ ରଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଵାତନ୍ତ୍ର ରକ୍ଷା କରେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରଙ୍ଗ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷିତ କରେ ।

ରଙ୍ଗଚକ୍ରର ସମାନ ଦିଗରେ ଥିବା ରଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକର ମେଳ ଉତ୍ତମ ହୋଇଥାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ମୋଟ ଉପରେ ଏକ ସୁନ୍ଦର ଓ ଆକର୍ଷକ ମେଳ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ଏହାକୁ ଏକସୁତ୍ରତା ବା ସୁମେଳକ (Harmony) ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।

ଫିକା ହଳଦିଆ ଏବଂ ଗାଢ଼ ସବୁଜ କିମ୍ବା ଫିକା ଗୋଲାପି ଏବଂ ବାଇଗଣୀ ଏବଂ ଗାଢ଼ ସବୁଜ କିମ୍ବା ଫିକା ଗୋଲାପି ଏବଂ ବାଇଗଣୀ ରଙ୍ଗ ସୁମେଳକର ଉଦାହରଣ । ଏହା କୋମଳତା ଏବଂ ମଧୁରତା ଭାବ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ।

କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ୩୦.୪- ସେଡ କାର୍ଡ୍ (Shed Card) କିମ୍ବା ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ସୂତାର ଗୋଛା/ମୋଡ଼ା (Skeins) ସାହାଯ୍ୟରେ ସୁମେଳକ ଏବଂ ବିପରୀତ ରଙ୍ଗର ମେଳ ପାଇଁ ପରୀକ୍ଷା କର । ତୁମ ଖାତାରେ ରଙ୍ଗର ଚିତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଅତି କମ୍ରେ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ରଙ୍ଗର ମେଳ ଦର୍ଶାଅ ।

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନ- ୩୦୩:

- I- ନିମ୍ନଲିଖିତ ବାକ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସତ୍ୟ କିମ୍ବା ମିଥ୍ୟା ଦର୍ଶାଅ ।
 - (୧) ମନୋକ୍ରୋମେଟିକ୍ ରଙ୍ଗର ମେଳ ଗୋଟିଏ ରଙ୍ଗର ଫିକା ଏବଂ ଗାଢ଼ ରଙ୍ଗକୁ ନେଇ ଗଠିତ ।
 - (୨) ଲାଲ, ନୀଳ-ସବୁଜ ଏବଂ ହଳଦିଆ-ସବୁଜ ଚିତ୍ରାତ୍ (Tetrad) ରଙ୍ଗର ମେଳ ।
 - (୩) ରଙ୍ଗ ଚକ୍ରରେ ବିପରୀତ ଦିଗରେ ଥିବା ରଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ବିପରୀତ ରଙ୍ଗ କୁହାଯାଏ ।
 - (୪) ବିଚ୍ଛୁରୀତ ବିପରୀତ ରଙ୍ଗର ମେଳ ରଙ୍ଗଚକ୍ରର ସମଭୁଜରେ ଅବସ୍ଥିତ ।
 - (୫) ଆନାଲୋଗ୍ସକୁ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ (Adjacent) ରଙ୍ଗର ମେଳ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।

II- 'କ' ସ୍ତମ୍ଭ ସହିତ 'ଖ' ସ୍ତମ୍ଭର ସଂଯୋଗ କର ।

'କ' ସ୍ତମ୍ଭ

'ଖ' ସ୍ତମ୍ଭ

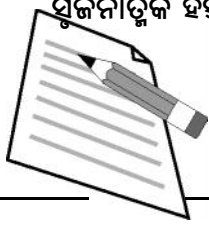
୧-ହଳଦିଆ ଓ ବାଇଗଣୀ	(କ) ବିଚ୍ଛୁରିତ ବିପରୀତ ରଙ୍ଗରମେଳ
୨-ହଳଦିଆ, ଲାଲବାଇଗଣୀ, ନୀଳବାଇଗଣୀ	(ଖ) ତ୍ରିତୟ (Triad) ରଙ୍ଗର ମେଳ
୩- ଲାଲ, ହଳଦିଆ, ନୀଳ	(ଗ) ଚିତ୍ରାତ୍ (Tetrad) ରଙ୍ଗର ମେଳ
୪- ସବୁଜ, ହଳଦିଆ-ନୀରଙ୍ଗୀ, ଲାଲ, ନୀଳ-ବାଇଗଣୀ	(ଘ) ବିପରୀତ ରଙ୍ଗ
	(ଙ) ମନୋକ୍ରୋମେଟିକ୍ ରଙ୍ଗର ମେଳ

ଫେଟିକା - ୭(ଖ)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

**୩୦.୫ ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ରଙ୍ଗର ଭୂମିକା
(Significance of Colours in daily life)**

ମାନବ ଜାତିର ଇତିହାସ ସଦୃଶ ରଙ୍ଗର ଇତିହାସ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପୁରାତନ । ଆଦିମ ଅଧିବାସୀ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ରଙ୍ଗର ଯାଦୁକରୀ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ରହିଥିଲା । ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରିବାର ଅନେକ ପୂର୍ବରୁ ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ପତ୍ର, ବଲ୍‌କଳ ଏବଂ କୋଳି ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରାକୃତିକ ପଦାର୍ଥ ଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟ ନିଜ ଶରୀରକୁ ଆବୃତ କରୁଥିଲା ।

ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅର୍ଥ ରହିଅଛି । ଆମ ଉପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରଙ୍ଗର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଥାଏ ଲାଲ- ଅଗ୍ନିରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଅର୍ଥାତ୍ ଉଷ୍ଣତା, ସବୁଜ- ସତେଜ ବୃକ୍ଷର ଉତ୍ପତ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ସତେଜତା, ସୁବର୍ଣ୍ଣ-ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତା ଇତ୍ୟାଦି । ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ରଙ୍ଗର ଅର୍ଥ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର । ଉଦାହରଣ- ପୃଥିବୀର ପଶ୍ଚିମ ଅଞ୍ଚଳର ଲୋକମାନେ କଳା ରଙ୍ଗର ବ୍ୟବହାରରେ ଶୋକପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି । ମାତ୍ର ଭାରତ ଏବଂ ଚୀନ୍‌ରେ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଶୋକ ପ୍ରକାଶ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଧଳା ବସ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଭାରତର କେତେକ ଅଞ୍ଚଳରେ କନ୍ୟା ବିବାହ ସମୟରେ ଲାଲରଙ୍ଗ ପରିଧାନ କରନ୍ତି । ଅନ୍ୟ କେତେକ ଅଞ୍ଚଳରେ ଝିଅମାନେ ଧଳା ଏବଂ ସୁନେଲି ବା ଲାଲ ରଙ୍ଗର ମିଶ୍ରିତ ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରି ବିବାହ କରନ୍ତି । ଆସ ଆମେ ରଙ୍ଗର ପ୍ରଭାବ ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ।

ରଙ୍ଗ	ପ୍ରଭାବ
ଗାଢ଼ଲାଲ	ପ୍ରେମ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଜୀବନୀଶକ୍ତି ବା ତେଜ
ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଲାଲ	ବେଦନା କଷ୍ଟ ବିପଦ
ଗାଢ଼ ପାଉଁଶିଆ ଲାଲ	କ୍ଷତିକାରକ, ତୃଷ୍ଣ
ଗୋଲାପି	ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱଭାବ, ସୁଲଭ ଗୁଣ, ପର୍ବର ଆନନ୍ଦ, କୋମଳତା, ନିଷ୍ଠାପ, ନିର୍ମଳ
ନାରଙ୍ଗୀ	ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷ, ଉତ୍ସାହ
ମାଟିଆ	ଆବଶ୍ୟକତା, ପରିପକ୍ୱତା
ହଳଦିଆ	ପ୍ରେରଣା, ଜ୍ଞାନ, ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତା
ଗାଢ଼ ସୁନେଲି	ବିଳାସ, ଧନୀ
ଫିକାହଳଦିଆ, ସବୁଜ	ସତେଜତା, ଯୁବସୁଲଭତା
ନୀଳ	ସ୍ଥିରତା ଶୁଦ୍ଧତା, ଆଦର୍ଶବାଦୀ
ବାଇଗଣୀ	ମହିମାମୟ, ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ

**୩୦.୬ ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ରଙ୍ଗର ବ୍ୟବହାର ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଉଥିବା ଉତ୍ପାଦକ ସମୂହ
(Factors influencing the use of colours in daily life)**

- ବ୍ୟକ୍ତିର ବୟସ
- ରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଲିଙ୍ଗ
- ବୃତ୍ତି ବା ଜୀବିକା
- ବିଶେଷ ସମୟ
- ଋତୁ
- ପୋଷାକର ପ୍ରକାର
- ବ୍ୟକ୍ତିର ଶାରିରୀକ ଗଠନ

ତୁମେ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ରଙ୍ଗର ଚୟନ କରିବାକୁ ଯାଉଅଛ, ତୁମେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ବୟସ ଓ ଲିଙ୍ଗକୁ ବିଚାର କର । ତୁମେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ବୟସ ଓ ଲିଙ୍ଗକୁ ବିଚାର କର । ଛୋଟ ପିଲା ଏବଂ ଯୁବକଯୁବତୀମାନଙ୍କ ଉତ୍ସାହରଙ୍ଗର ବ୍ୟବହାର ଉତ୍ସୁକ ହୋଇଥାଏ । ବୟସ୍କବ୍ୟକ୍ତି ମାନେ ଦାୟିତ୍ୱସମ୍ପନ୍ନ ଦେଖାଯାଉଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ତୁମେ ସେହିଭଳି ରଙ୍ଗ ଚୟନ କରିବ । ପୁରୁଷମାନେ ପରିପକ୍ୱ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ନିୟୁକ୍ତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ନିର୍ଭରଶୀଳତା, କଠୋରତାର ପ୍ରତିରୂପକୁ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କରିଥାଆନ୍ତି । ତେଣୁ ସେହି ଅନୁସାରେ ରଙ୍ଗ ଚୟନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ବିଶେଷ ଉତ୍ସବ ବା ପର୍ବପର୍ବାଣୀ, ରଙ୍ଗ ଚୟନରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । ରଙ୍ଗ ଚୟନ ପୂର୍ବରୁ ତୁମେ ବିଶେଷ ଉତ୍ସବ ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ଆବଶ୍ୟକ— ଏହା ବିବାହ ଉତ୍ସବ କିମ୍ବା ପାର୍ଟି, ସକାଳର ଉତ୍ସବ ବା ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟର ଇତ୍ୟାଦି ।

ରଙ୍ଗର ଚୟନ ଅନେକାଂଶରେ ଋତୁ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ଆମେ ଆଗରୁ ବହୁତ ଥର କହିଛୁ ଯେ ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁରେ ଶୀତଳ, ସତେଜ ଏବଂ କୋମଳ ରଙ୍ଗର ବ୍ୟବହାର କରିବ । ଶୀତଦିନରେ ଜଣେ ଉତ୍ସାହ, ଗାଢ଼ ଏବଂ ଆନନ୍ଦଦାୟକ ରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ । ରଙ୍ଗ ଚୟନରେ ପୋଷାକ ପ୍ରକାରର ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭାବ ରହିଅଛି । ପାଖାପାଖି ପୋଷାକ ଉପରେ ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀରେ ରଙ୍ଗର ଚୟନ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଶାଢ଼ୀ କିମ୍ବା ଲେହେଙ୍ଗା ଠାରୁ ତପାଉଁ ହେବ । ରଙ୍ଗ ସ୍ଥିର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଉଚ୍ଚତା ଏବଂ ଓଜନ ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ଉଚିତ୍ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଶରୀର ଗଠନ ଯଥା— ଲମ୍ବା ବେକ, ଛୋଟ ଅଣ୍ଟା ଏବଂ ବଡ଼ ନିତମ୍ବ (Hips) ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ରଙ୍ଗ ଚୟନ କର । ରଙ୍ଗ ବିଷୟରେ ଗଭୀର ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଧୀରାନ୍ତର ତୁମକୁ ସୁନ୍ଦର ଜିନିଷ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ ।

ରଙ୍ଗ ହେଉଛି ତୁମ ହାତରେ ଥିବା ସର୍ବୋତ୍ତମ ଫଳଦାୟକ ଯନ୍ତ୍ର ବା ଉପକରଣ । ଯାହାଦ୍ୱାରା ତୁମେ ଉତ୍ତମ ମେଳକ ଏବଂ ଚିତ୍ତାକର୍ଷକ ପ୍ରଭାବ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବ । ଉତ୍ତମ ଫଳପ୍ରାପ୍ତି ନିମନ୍ତେ ତୁମକୁ ଅଭ୍ୟାସ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

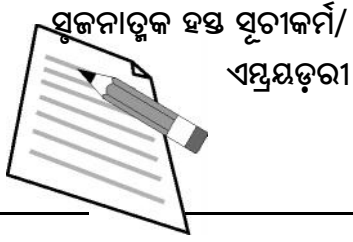
ଫେଟିକା - ୭(ଖ)

ସୂଚନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ପେଟିକା - ୭(ଖ)

ମତ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ସୂଚନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏୟମ୍ପଡ଼ରୀ

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ୩୦.୪

I. ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପାଇଁ କେଉଁ ରଙ୍ଗ ଗୁଡ଼ିକ ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ତୁମେ ଭାବୁଛ ଲେଖ ।

(୧) ତୁମ ଅଞ୍ଚଳର କନ୍ୟାର ବିବାହ ପୋଷାକ-----

(୨) ଗୋଟିଏ ଝିଅର ଫୁକ୍-----

(୩) ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରେ ପିନ୍ଧୁଥିବା ସାଲଘାର କୁର୍ତ୍ତା-----

(୪) ଶୀତ ଦିନରେ ପିନ୍ଧୁଥିବା ପୁରୁଷ ଲୋକର-----କୁର୍ତ୍ତା

(୫) ପିଲାମାନଙ୍କ କକ୍ଷର ପର୍ଦା-----

(୬) ଶୟନ କକ୍ଷର ବିଛଣା ଚାଦର-----

(୭) ପିଲାର ଫେନ୍ସି ଡ୍ରେସ୍ ପାଇଁ ରାଜାର ପୋଷାକ-----

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନ-

୧- ସମ୍ପର୍କିତ ରଙ୍ଗର ମେଳ କାହାକୁ କୁହାଯାଏ ? ରଙ୍ଗତକ୍ତ ସାହାଯ୍ୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କର ।

୨- ରଙ୍ଗର ଚୟନ ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକର ତାଲିକା କର । ଉଦାହରଣ ଦେଇ ବୁଝାଅ ।

୩- ବିପରୀତ ରଙ୍ଗ ଏବଂ ବିଚ୍ଛିନ୍ନିତ ବିପରୀତ ରଙ୍ଗର ମେଳର ସମତା ଏବଂ ବିଷମତା ଆଲୋଚନା କର ।

୪- ପ୍ରଦତ୍ତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କର ଏବଂ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅ । ପରିସ୍ଥିତି-----
ସାକ୍ଷ୍ୟ ଆସର (Party) ନିମନ୍ତେ ଜଣେ ମଧ୍ୟ ବୟସ୍କ ବ୍ୟକ୍ତି ନେଭି ବ୍ଲୁ (Navy Blue) ରଙ୍ଗର ତିନିଖଣ୍ଡ ବିଶିଷ୍ଟ ସୁଟ୍ (Suit) ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି ।

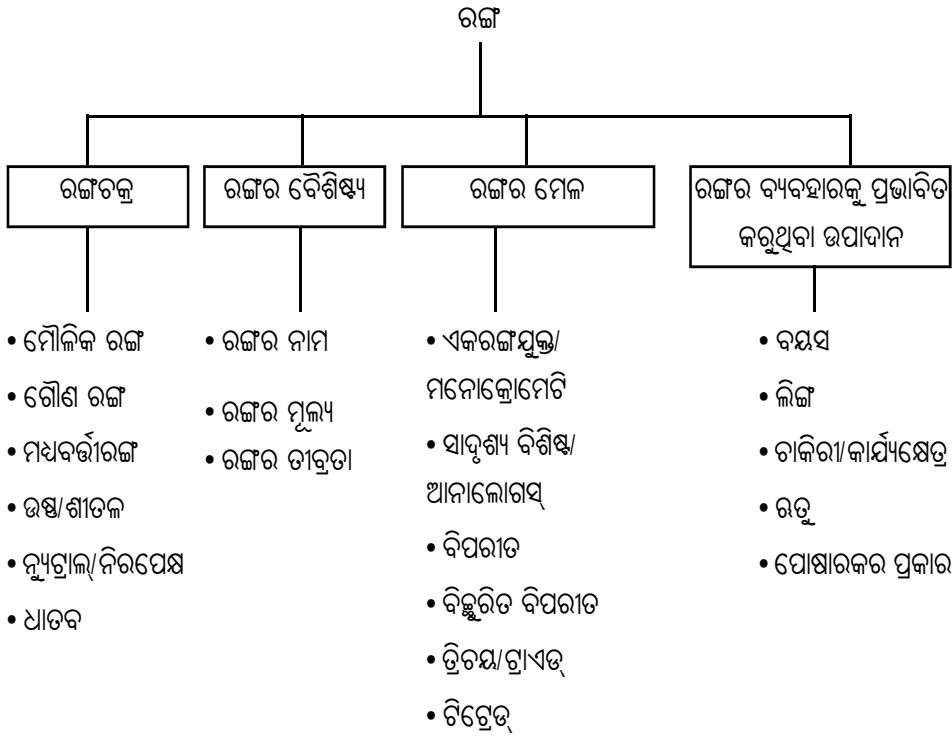
(କ) ମନୋକ୍ରୋମାଟିକ ଏବଂ ଆନାଲୋଗସ୍ ରଙ୍ଗର ମେଳରେ ସାର୍ଟର ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ନାମ ଲେଖ ।

(ଖ) ବେକ ବନ୍ଧା (Tie) ଏବଂ ପକେଟ୍ ସ୍କୱାର ପାଇଁ ବିପରୀତ ରଙ୍ଗର ନାମ ଲେଖ ।

୫. ମୌଳିକ, ଗୌଣ ଏବଂ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ରଙ୍ଗର ସମ୍ପର୍କ କ'ଣ ? ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ରଙ୍ଗ (Tertiary) କିପରି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ ରଙ୍ଗ ଚକ୍ରରୁ ଦେଖାଅ ।

୬- "x x" ବର୍ଗାକାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ଜ୍ୟାମିତିକ ଆକାର ଅଙ୍କନ କର । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ନମୁନାକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ରଙ୍ଗରେ ରଙ୍ଗ କର । (କ) ମୌଳିକ ରଙ୍ଗ (ଖ) ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ରଙ୍ଗ ।

ତୁମେ କ'ଣ ପଢ଼ିଲ

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର

୩୦.୧- I (୧) ହଳଦିଆ, ନୀଳ II -(୧) ବାଇଗଣୀ

(୨) ନ୍ୟୁଟ୍ରାଲ୍/ନିରପେକ୍ଷ (୨) ନାରଙ୍ଗୀ

(୩) ମୌଳିକ, ଗୌଣ (୩) ନୀଳ

(୪) ନ୍ୟୁଟ୍ରାଲ୍/ନିରପେକ୍ଷ

(୫) ଉଷ୍ଣ

୩୦.୨ (୧) ତୀବ୍ରତା (୨) ମୂଲ୍ୟ (୩) ପ୍ରକୃତ ନାମ (୪) ଫିକାରଙ୍ଗ (୫) ଗାଡ଼ରଙ୍ଗ/ଗୋନ୍ସ

୩୦.୩ -I-(୧) ସତ୍ୟ (୨) ମିଥ୍ୟା (୩) ସତ୍ୟ (୪) ମିଥ୍ୟା (୫) ସତ୍ୟ

II- (୧) (ଘ) ୨-(କ)-୩-(ଖ) ୪-(ଗ)

୩୦.୪ (i) ଲାଲ/ଧଳା (ii)ଗୋଲାପି (iii) ହଳଦିଆ/ସବୁଜ/ନୀଳ

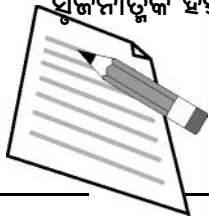
(iv) ମାଟିଆ/ପାଉଁଶିଆ (v) ନାରଙ୍ଗୀ/ହଳଦିଆ (vi) ନୀଳ (vii) ବାଇଗଣୀ/ସୁନେଲି

ଫେଟିକା - ୭(ଖ)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍.ୟୁ.ଡି.ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

୩୧

ଏମ୍ବ୍ରୋଇଡ଼ରୀ ଷ୍ଟିଚ / ସିଲାଇ (Embroidery Stitch)

ସୂତାର ବ୍ୟବହାରରେ କପଡ଼ା ଉପରେ ହେଉଥିବା ଆଳଙ୍କାରିକ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଏମ୍ବ୍ରୋଇଡ଼ରୀ ବା ସୂଚୀକର୍ମ କୁହାଯାଏ । ଉପଯୁକ୍ତ ନମୁନା/ରଚନା ଏମ୍ବ୍ରୋଇଡ଼ରୀ ଷ୍ଟିଚ୍ ଏବଂ ରଙ୍ଗର ଚୟନ ଯତ୍ନ ସହକାରେ କଲେ ତୁମେ ଏହା କରିପାରିବ ଏବଂ ସୁନ୍ଦର ଆଳଙ୍କାରିକ ବସ୍ତୁ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବ । ସାମାନ୍ୟ ଏମ୍ବ୍ରୋଇଡ଼ରୀ ସଂଯୋଗରେ ତୁମେ ପୁରୁଣା କପଡ଼ାରେ ନୂତନତ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବ ।

ସମସ୍ତ ମୌଳିକ ଏମ୍ବ୍ରୋଇଡ଼ରୀ ଷ୍ଟିଚ୍ ଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜ । କେବଳ ଉପଯୁକ୍ତ ଯୋଜନା କରିବା କଷ୍ଟ ଏବଂ ଜଟିଳ ମନେ ହୋଇଥାଏ । ସୁନ୍ଦର ଏମ୍ବ୍ରୋଇଡ଼ରୀ ଜିନିଷ ପ୍ରସ୍ତୁତି ନିମନ୍ତେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ/ମୌଳିକ ଷ୍ଟିଚ୍ ଗୁଡ଼ିକର ମିଶ୍ରଣ କରି କରାଯାଇଥାଏ ।

ଏହି ବହିର ପୂର୍ବ ପାଠ ଗୁଡ଼ିକ ଯଦି ତୁମେ ଭଲ ଭାବରେ ପଢ଼ିଛ ତେବେ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରଗୁଡ଼ିକ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଦେଇ ପାରିବ ।

- ମୋର ଏମ୍ବ୍ରୋଇଡ଼ରୀ ସାମଗ୍ରୀଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି କି ?
- ଏମ୍ବ୍ରୋଇଡ଼ରୀ କରିବାକୁ ଥିବା ପଦାର୍ଥଟିର ନମୁନାଟିକୁ ମୁଁ ଠିକ୍ ରୂପେ ଚୟନ କରିଛି କି ।
- ନମୁନା/ମୋଡିଫିଡ଼ର ଠିକ୍ ଭାବରେ ହ୍ରାସ କିମ୍ବା ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଛି କି ?
- ମୁଁ ନମୁନାଟିର ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବାର ଉପାୟଟି ଚୟନ କରିଛି କି ?
- ରଙ୍ଗ ମେଳର ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଏମ୍ବ୍ରୋଇଡ଼ରୀ ସୂତାର ଚୟନ ହୋଇଛି କି ?

ଏ ସମସ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଯଦି ହଁ ହୁଏ, ତେବେ ତୁମର ଉପଯୁକ୍ତ ଏମ୍ବ୍ରୋଇଡ଼ରୀ ଷ୍ଟିଚ୍ (stitch) ଚୟନର ପ୍ରସ୍ତୁତି ଆରମ୍ଭ ହେବ । ଆସ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଏମ୍ବ୍ରୋଇଡ଼ରୀ ଷ୍ଟିଚ୍ ବା ସିଲାଇ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା କରିବା ।

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ (Objectives)

- ଏହି ପାଠଟି ପଢ଼ି ସାରିବା ପରେ ତୁମେ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବ ।
- ଏମ୍ବ୍ରୋଇଡ଼ରୀ କରିବାର ଠିକ୍ ପଦ୍ଧତି ଦେଖାଅ ।
- ଦଶଟି ମୌଳିକ ଷ୍ଟିଚ୍ କର ।

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏମ୍ବ୍ରୟଡରୀ

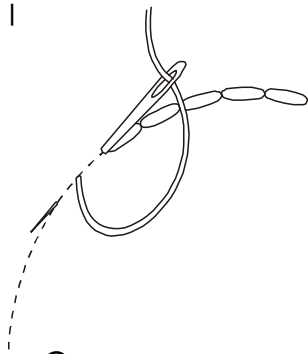
- ଏମ୍ବ୍ରୟଡରୀ ବସ୍ତୁଟିକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ସମାପ୍ତ କର ।
- ପ୍ରତ୍ୟେକ ଏମ୍ବ୍ରୟଡରୀ ଷିର୍ କରିବାର ସଠିକ୍ ଉପାୟ କୁହ ।
- ଚୟନ କରିଥିବା ନମୁନାକୁ ଏମ୍ବ୍ରୟଡରୀ କରିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଷିର୍ ଚୟନ କର ।

୩୧.୧ ଏମ୍ବ୍ରୟଡରୀର ଆରମ୍ଭ (Starting the embroidery)

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏମ୍ବ୍ରୟଡରୀ ଥଳୀ (Kit) ଅର୍ଥାତ୍ ଏମ୍ବ୍ରୟଡରୀ କରିବାକୁ ଥିବା କପଡ଼ା, ନମୁନା/ରଚନା, ସୂତାର ରଙ୍ଗ ଇତ୍ୟାଦି ଏକତ୍ର ରଖିବା ପରେ ତୁମେ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଅ । ଏମ୍ବ୍ରୟଡରୀ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ହାତକୁ ଭଲଭାବରେ ଧୋଇ ପୋଛି ଦେବାକୁ ଭୁଲିବ ନାହିଁ । ଏହା ତୁମର ଏମ୍ବ୍ରୟଡରୀକୁ ପରିଷ୍କାର ଓ ସତେଜ ରଖିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ହାତରୁ ଝାଳ ବାହାରୁଥିଲେ ବାରମ୍ବାର ତୁମେ ହାତ ଧୋଇଦେବ । ଏମ୍ବ୍ରୟଡରୀ କରିବା ସମୟରେ ଦେଖିବ ସୂତା ଗୁଡ଼ିକ ମୋଡ଼ି ହୋଇଯିବ ଏବଂ ଏଥିରେ ଗଣ୍ଠି ପଡ଼ିଯିବ । ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ, ତୁମେ ସୂତା ସିଧା ବା ସରଳ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛୁଞ୍ଚିକୁ ବିପରୀତ ଦିଗରେ ଘୁରାଇ ଦେବ । ଯଦି ସୂତା ଠିକ୍ ଭାବରେ ସିଲାଇ ହେଲା ନାହିଁ, ତେବେ ନୂତନ ସୂତା ନେବା ଉଚିତ୍ ହେବ । ସବୁବେଳେ ବ୍ୟାକ୍ ଷିର୍ରେ (Backs stitch) ଏମ୍ବ୍ରୟଡରୀ ଆରମ୍ଭ କରିବ । ଗଣ୍ଠି ପକାଇ ତୁମେ କେବେ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିବ ନାହିଁ ।

ବ୍ୟାକ୍ ଷିର୍ ବା ପଛୁଆ ସିଲାଇ-(Back stitch)

ଏହା ଏକ ମଜଭୁତ ସିଲାଇ । ଏମ୍ବ୍ରୟଡରୀର ଓଲଟାପଟରେ ଏହି ସିଲାଇ ଡାହାଣରୁ ବାମ ଭାଗକୁ ହୋଇଥାଏ । ଛୁଞ୍ଚିରେ ସୂତା ପୁରାଅ । ଯେଉଁଠାରୁ ଏମ୍ବ୍ରୟଡରୀ ଆରମ୍ଭ ହେବ, ସେଠାରେ ଛୁଞ୍ଚି ପୁରାଅ । କିଛି ସୂତା କପଡ଼ା ଉପରକୁ ବାହାର କରି ଆଣିବା ପରେ ପ୍ରଥମ ସିଲାଇ ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନର ପାଖାପାଖି ଓଲଟା କରି ପୁନର୍ବାର ଛୁଞ୍ଚିକୁ କପଡ଼ାର ଭିତର ପାର୍ଶ୍ୱକୁ ନିଅ ଏବଂ ସମାନ ବ୍ୟବଧାନରେ ଉପରପାର୍ଶ୍ୱକୁ ଆଣ । ବାରମ୍ବାର ଏପରି କରିବା ଦ୍ୱାରା ସିଲାଇ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନରେ କୌଣସି ବ୍ୟବଧାନ ରହେନାହିଁ ।

ଚିତ୍ର ୩୧.୧. ବ୍ୟାକ୍ ଷିର୍

୩୧.୨ ମୌଳିକ ଷିର୍ (Basic Stitches):

ଏହି ପାଠରେ ଆମେ ଏମ୍ବ୍ରୟଡରୀ କାମରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଦଶଟି ସାଧାରଣ ମୂଳ ଷିର୍ ବିଷୟରେ ଜାଣିବା । ସାରା ପୃଥିବୀରେ ଅନେକ ବର୍ଷ ଧରି ଏହି ଷିର୍ ଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଅଛି । ମାତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଫେସନ୍ ଏହାର ବ୍ୟବହୃତ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଛି ।

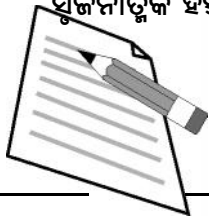
ଫେଟିକା - ୭(ଖ)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ବ୍ରୟଡରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

(i) ଷ୍ଟେମ୍ ଷ୍ଟିଚ୍ (Stem stitch) ବା ଡେମ୍ପ ଷ୍ଟିଚ୍

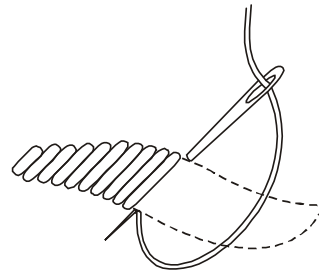
ଏହା ସାଧାରଣତଃ ଏକ ବାହ୍ୟରେଖା (active) କରିବା ଷ୍ଟିଚ୍ । ଏହା ଏକ ସୁନ୍ଦର ରେଖା ତିଆରି କରେ ଏବଂ ନମୁନାର ଧାର ବା ସୀମା ଏବଂ ପତ୍ରର ଶିରାପ୍ରଶିରା, ତାଳ ଇତ୍ୟାଦି କରିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ଏଥିରେ ଛୁଞ୍ଚି ରେଖାର ଡାହାଣ ପଟରେ ପ୍ରବେଶ କରି ବାମପଟକୁ ଟଣାଯାଏ । ଏହା ଏକ ମୋଟା ବାହ୍ୟରେଖା ତିଆରି କରିଥାଏ । ପାଖକୁ ପାଖ ଲଗାଲଗି ଧାଡ଼ିରେ ସିଲେଇ କରି ଏହି ଷ୍ଟିଚ୍‌କୁ ନମୁନାରେ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ସାଟିନ୍ ଷ୍ଟିଚ୍

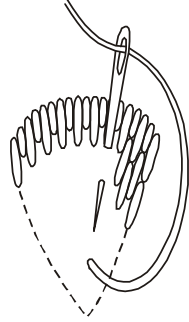
(ii) ସାଟିନ୍ ଷ୍ଟିଚ୍ (Satin Stitch)– ଏହା ମୁଖ୍ୟତଃ ଏକ ପୂରଣ (Filling) ଷ୍ଟିଚ୍ । ଏଥିରେ ଆଗପଟ ଏବଂ ପଛପଟରେ ସମାନ ଭାବରେ ସୂତା ନିଆଯାଇ ଷ୍ଟିଚ୍ କରାଯାଆଏ । ଏହା ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀର ଏକ କୋମଳ (Smooth) ସମାପ୍ତି ଦେଇଥାଏ ଏଗୁଡ଼ିକ ସିଧାଷ୍ଟିଚ୍ ମାତ୍ର ତୀର୍ଥ୍ୟକ୍ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ପାର୍ଶ୍ୱରୁ ଅନ୍ୟ ପାର୍ଶ୍ୱକୁ ଛୁଞ୍ଚିନେଇ କରାଯାଇଥାଏ । ନମୁନାରେ ସିଧା ଅଞ୍ଚଳକୁ ଉପରୁ ତଳକୁ ତେଜୁଁ ଭାବରେ ସୂଚୀକାମ କରାଯାଏ । ଛୋଟ ଗୋଲାକାର ପଦାର୍ଥକୁ ଲମ୍ବ ଭାବରେ (vertically) ଲମ୍ବାଷ୍ଟିଚ୍‌ର କେନ୍ଦ୍ର ଅଂଶରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ । ଏହାପରେ କେନ୍ଦ୍ରର ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ୱ ପୂରଣ କରାଯାଏ । ପତ୍ର ଆକାର ପାଇଁ ବାମଧାରରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ତେଜୁଁ (diagonal) ଭାବରେ ସିଲେଇ କରାଯାଏ ।

(iii) ଲମ୍ବ ଏବଂ ଛୋଟ ଷ୍ଟିଚ୍ (Long and short stitch)

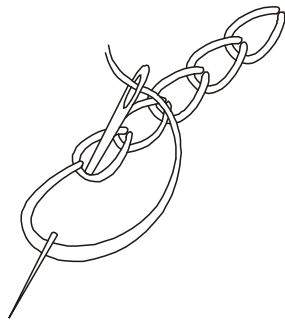
ଗାଡ଼ ରଙ୍ଗରେ ଏହା ସ୍ଥାନଟିକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ କରାଯାଇଥାଏ । ପ୍ରଥମ ଧାଡ଼ିଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟ କ୍ରମେ ଲମ୍ବ ଏବଂ ଛୋଟ ଷ୍ଟିଚ୍‌ରେ ହୋଇଥାଏ । ଏହାର ପର ଧାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକ ସମାନ ଲମ୍ବର ଷ୍ଟିଚ୍ ହୋଇଥାଏ । ଶେଷରେ ଲମ୍ବ ଏବଂ ଛୋଟ ଷ୍ଟିଚ୍ କରାଯାଏ । ପରଧାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ନିୟମିତତା ଆକାରଟି ପୂରଣ ହେବା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଏପରି ସ୍ଥାନରେ ଏହି ଷ୍ଟିଚ୍ ଗୁଡ଼ିକ କରିବ, ଯାହାକି ପ୍ରାକୃତିକ

ଏବଂ ଆକର୍ଷକ ଦେଖାଯିବ । କେତେକ ଷ୍ଟିଚ୍ ଦିଗ ଗୁଡ଼ିକୁ ଯେନ୍‌ସିଲରେ ଚିହ୍ନିତ କରାଗଲେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ସୁବିଧା ହୁଏ । ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ଛୁଞ୍ଚିକାମ କପଡ଼ାର ସମ୍ମୁଖ ଏବଂ ପଶ୍ଚାତ୍ ଉଭୟପଟ ସମାନ ପ୍ରକାରର ହୋଇଥାଏ ।

ଚିତ୍ର ୩୧.୪ ଲମ୍ବ ଏବଂ ଛୋଟ ଷ୍ଟିଚ୍

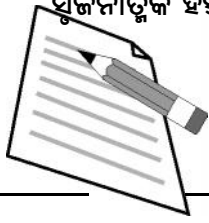
(iv)-ଚେନ୍ ଷ୍ଟିଚ୍(Chain Stitch)- କପଡ଼ାର ଉପର ଅଂଶରେ ଏହି ସିଲେଇ ଗୋଟିଏ ଚେନ୍ ଆକାରରେ ଦେଖାଯାଏ । ଏହା ତଳୁ ଉପରକୁ ସିଲେଇ ହୋଇଥାଏ । ଛୁଞ୍ଚିକୁ କପଡ଼ାରେ ଫୋଡ଼ି ଉପରକୁ ବାହାର କର । ତୁମ ବୃଦ୍ଧାଙ୍ଗୁଳରେ ଫାଶକୁ ଧରି ପୁନର୍ବାର ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଛୁଞ୍ଚିକୁ ପୁରାଅ । ଛୁଞ୍ଚିକୁ ନୂଆ ସ୍ଥାନରେ ନ ଫୋଡ଼ି ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରୁ ବାହାରିଥିଲା । ପୁନର୍ବାର ସେହିସ୍ଥାନରେ ଫୋଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସାମାନ୍ୟ ଦୂରରେ ଆଗକୁ ଛୁଞ୍ଚି କପଡ଼ା ଉପରକୁ ବାହାର କର, ଯେପରିକି ଛୁଞ୍ଚି ତଳେ ସୂତା ଫାଶ ଆକାରରେ ରହିବ । ତଳଫାଶ ପକାଇ ସିଲାଇ କଲେ ଉପରେ ଏହା ଚେନ୍ ପରିଦିଶିବ । ଏହାର ପୁନରାବୃତ୍ତି କର । ଓଜନିଆ/ମୋଟା ବାହ୍ୟରେଖା କିମ୍ବା ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ବାହ୍ୟରେଖା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଧାଡ଼ିର ଚେନ୍ କରି ଆକାରଟିକୁ ପୂରଣ କରାଯାଏ ।

ଚିତ୍ର ୩୧.୫ ଚେନ୍ ଷ୍ଟିଚ୍

(v) ରଫ୍ଟୁଞ୍ଚି (Darning Stitch)- ଏହା ମଧ୍ୟ ଏକପ୍ରକାର ପୂରଣ ବା ଭର୍ଡି (Filling) ଷ୍ଟିଚ୍, ଯେଉଁଠାରେ କପଡ଼ାର ସମ୍ମୁଖ ଭାଗରେ କେବଳ ଷ୍ଟିଚ୍ ଦେଖାଯିବ । ଛୁଞ୍ଚିକୁ କପଡ଼ାର ତଳଆଡୁ ଫୋଡ଼ି ସମ୍ମୁଖ ଭାଗକୁ ଆଣ । ଲମ୍ବ ଭାବରେ ନମୁନା ଉପରେ ସିଲାଇ କରି ଛୁଞ୍ଚିକୁ ତଳକୁ ନିଅ । ପଛପଟକୁ ଠିକ୍ ତା'ର ପାଖ ସୂତା (Yarn) ରୁ ପୁଣି ଉପରକୁ ଆଣ ଏବଂ ପୂର୍ବ ସିଲାଇ ଭଳି ପାଖକୁ ପାଖ ଲାଗି ଲାଗି ଲମ୍ବ ଭାସମାନ ଷ୍ଟିଚ୍ କର । ସାଟିନ୍ ଷ୍ଟିଚ୍ରେ କପଡ଼ାର ଆଗ ଓ ପଛ ଉଭୟ ପାଖରେ ଭାସମାନ ସୂତା ରହିବ । ମାତ୍ର ରଫ୍ଟୁଞ୍ଚିରେ କେବଳ ସାମନା ପଟରେ ସୂତା ଭାସମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ରହେ ।

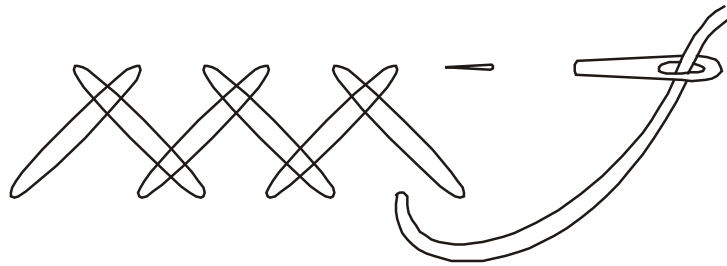

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

(vi) ହେରିଙ୍ଗ୍ ବୋନ୍ ଷ୍ଟିଚ୍- (Herring Bone Stitch)

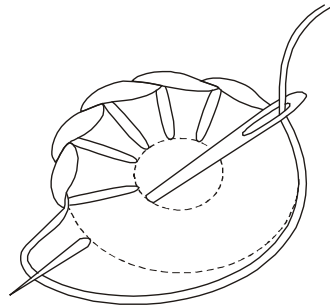
ହିନ୍ଦୀ ଭାଷାରେ ଏହାକୁ “ମଛଲି ଟାଙ୍କ” କୁହାଯାଏ । ଦୁଇଟି ରେଖା ମଧ୍ୟରେ ଏହି ସିଲେଇ ହୋଇଥାଏ । ତଳରେଖାରୁ ସୂତା ଉପରକୁ ଆଣ । ଉପରେଖାଢ଼ିର ଛୁଞ୍ଚି ଫୋଡ଼ି ସାମାନ୍ୟ ତାହାଣ ପଟକୁ ଏବଂ ବାମପଟକୁ ଛୋଟ ଷ୍ଟିଚ୍ ନେଇ ସିଲାଇ କର । ପୁନର୍ବାର ଛୁଞ୍ଚିକୁ ତଳ ଧାଡ଼ିରେ ଫୋଡ଼ି ସାମାନ୍ୟ ତାହାଣ ପଟକୁ ଏବଂ ବାମ ପଟକୁ ଛୋଟ ଷ୍ଟିଚ୍ ନିଅ । ସାଧାରଣତଃ ମୋଟା ସିଲେଇ କରିବା କିମ୍ବା ଦୁଇ ଭାଗକୁ ଯୋଡ଼ି କୋମଳତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ଏହି ଷ୍ଟିଚ୍ କରାଯାଇଥାଏ । କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପ୍ତି ପରେ ଏହା ଦେଖାଯାଏ ଯେପରିକି ତଳ ଏବଂ ଉପର ସୂତା ଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ତଳ ଏବଂ ଉପର ସୂତା ଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ତଳ ଉପର ହୋଇ ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦି (Intertacing) ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ଚିତ୍ର ୩୧.୬ ହେରିଙ୍ଗ୍ ବୋନ୍ ଷ୍ଟିଚ୍

(vii) ବୋତାମଘର ଷ୍ଟିଚ୍ (Buttan Hole Stitch):

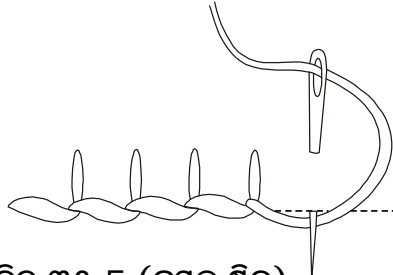
ସାର୍ଟର ବୋତାମ ଖାପି ହୋଇ ରହିବା ପାଇଁ ଥିବା ଛିଦ୍ରରେ ଯେଉଁ ସିଲାଇ ହୁଏ, ତାହା ଦେଖି ତୁମେ ଏହି ଷ୍ଟିଚ୍କୁ ଚିହ୍ନଟ କରିପାରିବ । ସେହି ଛିଦ୍ରର ଧାରଗୁଡ଼ିକ ଏହି ବୋତାମଘର ଷ୍ଟିଚ୍ରେ ସମାପ୍ତ କରାଯାଏ । ସାଧାରଣତଃ ଏହି ସିଲେଇର କାମ ବାମପଟରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ତାହାଣ ପଟକୁ ଯାଇଥାଏ । କପଡ଼ା ଉପରକୁ ଛୁଞ୍ଚି ଫୋଡ଼ି ଆଣ । ବାମ ହାତରେ ବୁଡ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ତଳେ ସୂତାକୁ ଧରି ଗୋଟିଏ ଫାଶ ତିଆରି କର । ଏହାପରେ ଛୁଞ୍ଚିକୁ କପଡ଼ାରେ ଫୋଡ଼ି ଫାଶ ହୋଇଥିବା ସୂତା ଉପରକୁ ବାହାର କର । ଅନ୍ୟ ଭାବରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଛୁଞ୍ଚିକୁ ଧାରର କିଛି ଦୂରକୁ ପୁରାଇ ଧାର ନିକଟରେ ସାମାନ୍ୟ ବାହାର କରି ସୂତାକୁ ଛୁଞ୍ଚିର ଚାରିପଟରେ ଗୁଡ଼ାଇ ଛୁଞ୍ଚିକୁ ଟାଣି ବାହାର କର । ଏହାପରେ ସୂତାକୁ ଟାଣି ଦୃଢ଼ କର । ଏହି ଷ୍ଟିଚ୍ ଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପର ଲଗାଲଗି ହୋଇ ସିଲେଇ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ଷ୍ଟିଚ୍ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନକୁ ଭର୍ତ୍ତି/ପୂରଣ (filling) କରିବା ପାଇଁ, କିମ୍ବା ଧାରର ପରିସମାପ୍ତି ପାଇଁ କରାଯାଏ । ତାଳି ପକା କାର୍ଯ୍ୟର (patch work) ଧାରରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଷ୍ଟିଚ୍ କରାଯାଏ ।

ଚିତ୍ର ୩୧.୭ (ବୋତାମଘର ଷ୍ଟିଚ୍)

(viii) କମ୍ପଲ ଷ୍ଟିଚ୍ (Blanket Stitch):

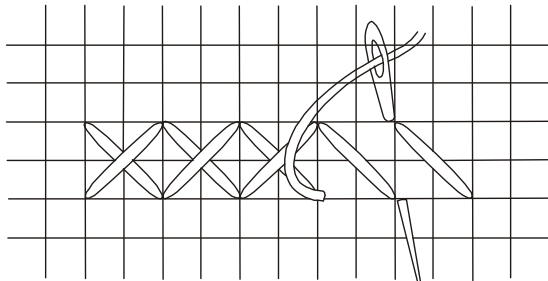
ଏହା ବୋତାମ ଘର ଷ୍ଟିଚ୍ ସହିତ ପ୍ରାୟ ସମାନ । ଏହାର ଏକମାତ୍ର ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି ଯେ କମ୍ପଲ ଷ୍ଟିଚ୍ ଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପର ଛାଡ଼ି ଛାଡ଼ି ହୋଇଥାଏ । କମ୍ପଲ, ଗାଳିଚା ଇତ୍ୟାଦିର ଧାର ଗୁଡ଼ିକ (edges) ଏହି ଷ୍ଟିଚ୍ରେ ସମାପ୍ତ କରାଯାଏ ।

ଚିତ୍ର ୩୧.୮ (କମ୍ପଲ ଷ୍ଟିଚ୍)

(ix) କ୍ରସ୍ ଷ୍ଟିଚ୍ (Cross stitch):

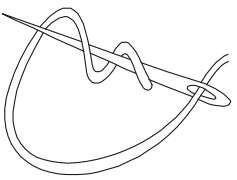
ଏହି ଷ୍ଟିଚ୍ କପଡ଼ାର ସମ୍ମୁଖ ଭାଗରେ “x” ଆକାର ହୋଇଥାଏ ଏହା ଉପରୁ ତଳ ଆଡ଼କୁ ସିଲାଇ କରାଯାଏ । ବାମପଟକୁ ଛୁଞ୍ଚି ମୁହଁ କରି ଛୋଟ ସମାନ୍ତରାଳ ଷ୍ଟିଚ୍ ଗୋଟିଏ ଧାଡ଼ି କର । ସୂତାକୁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଟାଣିଦିଅ । ଧାଡ଼ିଟି ସରିବା ପରେ ଷ୍ଟିଚ୍ ମଧ୍ୟରେ ତେଜ୍ଜା ଆକାରରେ ସୂତା ରହିବ । ପୁନର୍ବାର ଓଲଟା ଦିଗରେ ବାମପଟକୁ ଛୁଞ୍ଚିରଖି ତଳୁ ଉପରକୁ ସିଲାଇ କର । ଭାସମାନ ସୂତାଟି ମଧ୍ୟଭାଗରେ x ଭଳି ଛନ୍ଦି ହେବ ।

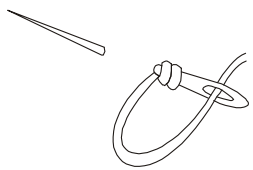
ଚିତ୍ର ୩୧.୯ କ୍ରସ୍ ଷ୍ଟିଚ୍

(x) ଫ୍ରେଞ୍ଚ୍ ଗଣ୍ଡି (French knot):

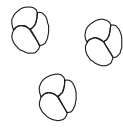
ଏହି ଷ୍ଟିଚ୍ କରିବା ପାଇଁ କପଡ଼ାର ପଛ ପାଖରୁ ଛୁଞ୍ଚି ଫୋଡ଼ି ସାମନାକୁ ଆଣ । ଛୁଞ୍ଚିର ମୂଳସୂତାକୁ ଛନ୍ଦି ଉପର ତଳ କରି ସୂତାଟିକୁ କେତେଥର ଗୁଡ଼ାଇଦିଅ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଛୁଞ୍ଚିକୁ କପଡ଼ାରେ ବାହାରକୁ ଆଣିଥିଲ, ଠିକ୍ ତା’ର ଅତି ନିକଟରେ ଛୁଞ୍ଚିଟିକୁ କପଡ଼ା ଭିତରକୁ ଫୋଡ଼ିଦିଅ । ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ମୋଟା ଗଣ୍ଡି ପାଇବା ପାଇଁ ଦୁଇପରସ୍ତ ସୂତା ମଧ୍ୟ ନିଆଯାଇପାରେ ।

A

B

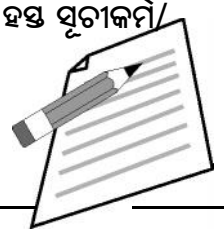

C

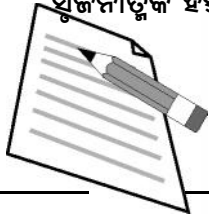
ଚିତ୍ର ୩୧.୧୦ ଫ୍ରେଞ୍ଚ୍ ଗଣ୍ଡି

ଫେଟିକା - ୭(ଖ)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

**୩୧.୩ ଏମ୍ବ୍ରୟଡ଼ରୀ ସାମଗ୍ରୀର ପରିସମାପ୍ତି
(Finishing of the embroidery article)**

ଏମ୍ବ୍ରୟଡ଼ରୀ କରିବା ସମୟରେ ଏବଂ ସରିଯିବା ପରେ ସୁନ୍ଦର ଏବଂ ଆକର୍ଷକ ଦେଖାଯିବା ପାଇଁ ଏହି ସାମଗ୍ରୀକୁ ଶେଷ ପରିସମାପ୍ତି ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଥିପାଇଁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କର ।

- (i) ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଗଣ୍ଠିରେ ଏମ୍ବ୍ରୟଡ଼ରୀ ଶେଷ କର ନାହିଁ । ଏମ୍ବ୍ରୟଡ଼ରୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାଗ ଭଳି ପଶାତ୍ତଭାଗ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରିଷ୍କାର ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।
- (ii) ପଛପଟରେ ଥିବା ବଳକା ସୂତାକୁ କାଟି ଦିଅ ।
- (iii) ଏମ୍ବ୍ରୟଡ଼ରୀ ସିଲାଇ କରିବା ସମୟରେ ଏହା ମଇଳା ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ସରିବା ପରେ ଏହାକୁ ଧୋଇଦିଅ କିମ୍ବା ଶୁଷ୍କ ପରିଷ୍କୃତ (Dry cleaning) କର ।
- (iv) ମଣ୍ଡଦେଇ ଭଲଭାବରେ ଲୁସା କର ।
- (v) ବସ୍ତୁଟିର ଧାରଗୁଡ଼ିକ ହେମ୍ (Hemming) କର । ବା ପିକୋ (Picotting) କରି ସମାପ୍ତି କର ।
- (vi) ଯଦି ଏମ୍ବ୍ରୟଡ଼ରୀ ବସ୍ତୁଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଓଜନିଆ ହୋଇଛି ଏହାକୁ ଚଉତି ମଲ୍‌ମଲ୍ କପଡ଼ାରେ ସାଇତି ରଖ ।

କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ୩୧.୧

ଆୟତାକାର କାର୍ପାସ୍ କପଡ଼ା ଖଣ୍ଡିଏ, ଛୁଞ୍ଚି, କାର୍ପାସ୍ ସୂତା (୨ ରୁ ୩ ପରସ୍ତ) କଇଁଟି, କାଗଜ ଓ କଲମ ନିଅ ।

ଏହି ପାଠରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ଷ୍ଟିଚ୍ ଗୁଡ଼ିକୁ ଏହି କପଡ଼ାରେ କରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଷ୍ଟିଚ୍ ନାମକରଣ କର । ଭବିଷ୍ୟତ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଏହି କପଡ଼ାକୁ ନମୁନା (Sample) ଆକାରରେ ରଖ ।

କାର୍ଯ୍ୟ କଳାପ ୩୧.୨

ନମୁନା (Sample) କପଡ଼ାରେ ସମସ୍ତ ଷ୍ଟିଚ୍ ସିଲାଇ କରିସାରିବା ପରେ ଯେ କୌଣସି ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଷ୍ଟିଚ୍ ନେଇ ଏକ ସୁନ୍ଦର ରଚନା (design) ସିଲାଇ କର କିମ୍ବା ଷ୍ଟିଚ୍ ଚୟନ କରି ଦୁଇଟି ରୁମାଲ୍‌ରେ ତାହା ସିଲାଇ କର ।

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ୩୧.୧

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଗର କିଛି ଶବ୍ଦ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହି ଶବ୍ଦର ପ୍ରଥମ ଅକ୍ଷର ଦେଖି ଏହାକୁ ପୂରଣ କର ।

- (କ) ଏମ୍ବ୍ରୟଡ଼ରୀ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ ତୁମ ପାଖରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଜିନିଷ ରହିବା ଉଚିତ୍ ।
- (i) ନ---- (ii) କ---- (iii) ସ----

- (ଖ) ଏଗୁଡ଼ିକ ପୂରଣ ବା ଭର୍ତ୍ତି ଷ୍ଟିକ୍
 (i) ସ--- (ii) ଲ--- (iii) ର---
- (ଗ) ଏଗୁଡ଼ିକର ଉଚିତ୍ ଚୟନ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଫଳ ଦେଇଥାଏ
 (i) ନ--- (ii) ଏ--- (iii) ର---

ପାଠ୍ୟାନ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ

- (୧) ଉମା ଛୋଟ ଶିଶୁର କମ୍ପଳଟିକୁ ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ସହାୟତାରେ ପ୍ରଜାପତି ଗୁଡ଼ିକ ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ କରୁଅଛି ।
- (କ) ପ୍ରଜାପତିର ମୋତିଫୁକୁ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ କେଉଁଦୁଇଟି ଷ୍ଟିକ୍ ସେ ବ୍ୟବହାର କରିବ ପରାମର୍ଶ ଦିଅ । ତୁମ ପରାମର୍ଶର କାରଣ ଦିଅ ।
- (ଖ) ଧାରଗୁଡ଼ିକର ପରିସମାପ୍ତି ପାଇଁ କେଉଁ ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ଷ୍ଟିକ୍ ସେ କରିବ ଓ କାହିଁକି ?
- ୨- ମେଟି (Matte) କପଡ଼ାର ସଉଦା ବ୍ୟାଗ୍ ତୁମେ ତିଆରି କରୁଛ । କେଉଁ ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ଷ୍ଟିକ୍ କରିବ ? କାହିଁକି ?

ତୁମେ କ'ଣ ପଢ଼ିଲ ?

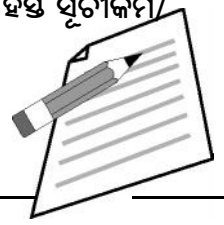
ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ → ଆରମ୍ଭ ହୁଏ → (ବ୍ୟାକ୍ ଷ୍ଟିକ୍)

- ↓
- ମୌଳିକ ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ ଷ୍ଟିକ୍
- (୧) ଷ୍ଟେମ୍ ବା ଡାଳଷ୍ଟିକ୍
 (୨) ସାଟିନ୍ ଷ୍ଟିକ୍
 (୩) ଲମ୍ବ ଏବଂ ଛୋଟ ଷ୍ଟିକ୍
 (୪) ଚେନ୍ ଷ୍ଟିକ୍
 (୫) ରଫୁ ଷ୍ଟିକ୍
 (୬) ହେରିଙ୍ଗ୍ ବୋଲ୍ ଷ୍ଟିକ୍
 (୭) ବୋତାମ୍ ଘର ଷ୍ଟିକ୍
 (୮) କମ୍ପଳଷ୍ଟିକ୍
 (୯) କୁସ୍ ଷ୍ଟିକ୍
 (୧୦) ଫ୍ରେସ୍ ଗଣ୍ଡି ଷ୍ଟିକ୍

ଏମ୍ପ୍ଲୋଡ଼ରି ବସ୍ତୁଟିର ପରିସମାପ୍ତିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକର ।

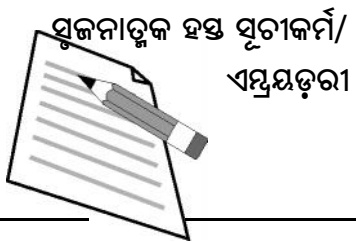
ଯେତିକା - ୭(ଖ)

ସୃଜନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/
 ଏମ୍ପ୍ଲଡ଼ରୀ

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ଫେଟିକା - ୭(ଖ)

ମନ୍ତବ୍ୟ (Notes)

ସୂଚନାତ୍ମକ ହସ୍ତ ସୂଚୀକର୍ମ/ଏୟମ୍‌ଡ଼ରୀ

ପାଠ୍ୟଗତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର

୩୧.୧

(କ) (i) ନମୁନା (ii) କପଡ଼ା (iii) ସୂତା

(ଖ) (i) ସାଟିନ୍ ଷିର୍ଟ୍ (ii) ଲମ୍ବ ଏବଂ ଛୋଟ ଷିର୍ଟ୍ (iii) ରଫୁ ଷିର୍ଟ୍

(ଗ) (i) ନମୁନା (ii) ଏୟମ୍‌ଡ଼ରୀ ଷିର୍ଟ୍ (iii) ରଙ୍ଗ

4/12 4/12 4/12